

— So rekli, da umira?
Pa je pokazal, kaj velja! Izhajal bo
vsak dan, bodi petek ali svtok!
— Ej dolgo živi, komur kdo smrti želi!
— Potem pa ga jutri kar naročim!

Mesečna naročnina
25 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Neposredna pogajanja med Nemčijo in Francijo

Naši izseljenci kličejo na pomoč!

Predsednik g. Ivan Dimnik o delu in načrtih naših učiteljev

Zavlačenje trgovinskih pogajanj z Italijo

Št. 62

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v torek, dne 2. julija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Križanke — gostoljuben dom kardinala dr. Hlonda

Velik sprejem v dvorani križevniškega reda — Spomenica za naš narod onkraj meje

Kneginja Olga ob nedeljski otvoritvi gozdno-lovskega muzeja blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Topčiderskem parku.

'Jutarnji list' napoveduje razširjenje kmetiško-demokratske liste

Značilno za novo politično situacijo je tudi to, da so začeli zagrebški listi zopet objavljati situacijska poročila in da ta zopet dobivajo svoj stari pomen.

Posebno agilen je v tem pogledu tisk »Tipografije«, ki je znan po svojih dobrih zvezah s hrvatsko opozicijo. Tako poroča včerajšnji »Jutarnji list«, da je bil sklenjen sporazum med radikali, dr. Korošcem in dr. Spahom že v februarju in da je dr. Spaho s privolitvijo radikalov in dr. Korošca kandidiral na Mačkov listi. Bil je v to prisiljen, ker njegovi volilci nikakor niso bili za abstinenco pri volitvah. Med temi skupinami sklenjeni sporazum pa se tiče le koalicije vseh treh strank, ni pa še dosežen skupen političen program, da bi se moglo govoriti o eni stranki.

Politične skupine pa, ki so nastopile skupno z dr. Mačkom, je vezal le volilni dogovor. Sedaj pa zahtevajo skupine iz Srbije, da se objavi tudi politični program, ker hočejo srbski volilci vedeti, kaj je končni program združenje opozicije. Za Hrvatsko objava tega programa ni potrebna, kakor zelo značilno pojasnjuje »Jutarnji list«, ker je narod na Hrvatskem ta program že sam dobro razumel.

Med Davidovičem, Joco Jovanovičem in dr. Mačkom pa so se že vodila pogajanja o tem programu in mnenja vseh treh so se že znatno približala. Zemljoradniki da so v celoti sprejeli Mačkov program o notranji ureditvi države, prav tako pa tudi demokri. Proti temu programu da so le zemljoradniki okoli Drag. Jankovića in Voje Lazića, ki so odločno za Jevtičevu politiko ter nekateri demokrati, ki se približujejo vladni jugoslovanski zajednici.

Končno ve povedati »Jutarnji list«, da se del bivših kmetijev pripravlja za sodelovanje z dr. Mačkom ter da bo ali direktno vstopil v dr. Mačkovo seljačko stranko ali pa ustanovil svojo posebno formacijo v Sloveniji, ki pa bo v koaliciji z dr. Mačkom. Nesoglasja, ki še obstoje med opozicijo, da se morejo nanašati le na gospodarsko-socialni program, nikakor pa ne na politični. Tako vsaj zatrjuje »Jutarnji list«, čigar informacije tudi objavljamo le kot kronisti.

Oglasi v »Glasu naroda«

imajo siguren uspeh!

Ljubljana, 1. julija.

Papežev legat na II. evharističnem kongresu, kardinal Hlond, biva ves čas, odkar je prišel v Ljubljano, v domu križevniškega reda v Križankah. Visoki cerkveni dostojanstvenik ne more prebrati izvrstne organizacije kongresa. Na moč prijeten utis je nanj napravila Ljubljana in sploh slovenski narod. Kardinal je sam sin preprostih staršev in je vzlic visokemu položaju ohranil vso demokratičnost slovenskega človeka. Z vsakomer govori, za vsakogar najde primerno prijazno besedo. Da se je Njegova eminenca počutil pod slovensko streho tako prijetno in domače, je v prvi vrsti zasluga priorja križevniškega reda konturja Valerijana Uka.

Visoki cerkveni dostojanstvenik ostane v Ljubljani še danes in jutri dopoldne. Danes ob 17. je bila v dvorani križevniškega reda velika recepcija. Zbrali so se zastopniki vseh katoliških, strokovnih, verskih, prosvetnih, kulturnih in humanitarnih društev, poleg tega pa so bila zastopana tudi vsa naša narodna obrambna in emigrantska združenja.

Njegova eminenca je s suito točno ob 5. vstopil v dvorano, si dal predstaviti zapored zastopnike vseh deputacij. Vsakomur je prijazno segel v roko in za vsakogar je našel toplo besedo. Ne da bi hoteli s tem katerokoli društvo prezreti, naj nam bo dovoljeno zaradi tesno odmerjenega prostora navesti le ona društva, katerih zastopniki so se s posebnim nagovorom obrnili na Njegovo Eminenco.

Prvi je govoril predsednik Branibora minister n. r. dr. Fran Novak, ki je papeževemu legatu izročil v slovenskem in francoskem jeziku sestavljeno posebno spomenico. V spremenem govoru je gospod minister posebej opozarjal Njegovo Eminenco, da je bila katoliška vera za Poljake tista vez, ki jih je družila, ko so bili razkosani in razcepljeni ter v raznih tujih državah zasluženi. Enotna verska zavest je budila in dramila enotno nacionalno čuvstvo, ki je končno prišlo do zmagovitega izraza v ustvaritvi narodne poljske države. Kot Poljaku si mu dovoli gospod minister opozoriti na sličen primer Slovencev in Hrvatov. Tudi naših ljudi je dosti razkropljenih in v tujini podjarmljenih in tudi njim je katoliška vera tista vez, ki jih ne le versko, ampak tudi nacionalno druži. Zato minister prosi Njegovo Eminenco, naj ob izročitvi spomenice narodnih in emigrantskih združenj Sveti stolici blagovoli opozoriti Svetega Očeta, da se po svojih najboljših močeh zavzame za naš rod in mu skuša izgovoriti vse tiste pravice, ki mu pobožnih in človeških postavah gredo. Po izročitvi spomenice je gospod minister predstavil vse zastopnike posameznih narodno obrambnih in emigrantskih društev.

Za njim je govoril predsednik Akademске zveze cand. jur. Poštovan Matej, ki je poudarjal, da so se katoliški akademiki vedno borili za zmaglo krščansko-katoliških načel in da bodo okrepljeni po kongresu svoje delo s tem večjo vnuemo nadaljevali. Končno je v imenu vseh verskih in versko-kulturnih katoliških društev nagovoril papežev legat stolni župnik kanonik dr. Tomaž Kliner in ga v svojem govoru toplo prosil, naj se zavzame pri Sveti stolici, da pride naš rod onkraj meje vsaj do teh pravic, da bo deležen dobrot in milosti vere v svojem narodnem jeziku. Pri tem mu je izročil tudi posebno spomenico, v kateri je ta naša skeleča rana podrobneje pojasnjena.

V imenu Njegove Eminence se je nato škof dr. Gregorij Rožman zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k veličastnemu uspehu kongresa in vsem, ki so se poklonili zastopniku Svetega Očeta. Nato je Njegova Eminenca kardinal Hlond navzočim podelil papeški blagoslov.

Po slovesni recepciji je kardinal Hlond v posebni avdijenci sprejel predsednika in podpredsednika mestne občine g. dr. Vladimira Ravnikarja in prof. Jarca, dalje ministra n. r. in senatorja dr. Frana Novaka ter več drugih osebnosti in deputacij. Na dvorišču gostoljubnega križevniškega doma so nato kardinala s

suito fotografirali, nakar se je s spremstvom vred odpeljal v palačo Banske uprave, kjer mu je bil prirejen svečan banket. Odtod se je Njegova Eminenca podal v Union, kjer je prisostvoval koncertu Cirilo-Metodijskega zbora.

Jutri zjutraj ob 7. odide Njegova Eminenca na Rakovnik, kjer obišče in si podrobneje ogleda znamenito romarsko cerkev in vse verske ter socialne ustanove Salezijanskega zavoda. Ob 9. se vrne v Križanke, odkoder opoldne odpotuje. Ob pol 12. se začne zbirati ljudstvo po ulicah, da se poslovi od visokega cerkve-

nega dostojanstvenika. Ljubljancem vabimo, naj v čim večjem številu prisostvujejo temu slovesu, da tako s svojo navzočnostjo dajo tem več poudarka ne le verskemu, ampak posebej tudi nacionalnemu momentu, izraženemu v izročenih spomenicah. Naša iskrena želja je, da bi bivanje Nj. Eminence kardinala Hlonda, pri-masa bratske Poljske, rodilo v religioznem, etičnem in nacionalnem oziru kar največ tistih plemenitih sadov, ki si jih vsi želimo. Zato mu veljaj na pot naš topli klic: Salve, Domine!

Kardinal Hlond po recepciji v dvorani križniškega reda v Križankah

Sprememba na našem poslanstvu v Parizu

Beograd, 1. julija. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. je z ukazom kr. namestnikov na predlog predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra vpokojen dr. Miroslav Spalajković, kr. poslanik v Parizu.

Beograd, 1. julija. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. je z ukazom kr. namestnikov na predlog ministrskega predsednika in zunanjega ministra imenovan za kraljevskega poslanika v Parizu dr. Božidar Purić, kr. poslanik v Buenos Airesu.

Pomočnik zunanjega ministra dr. Božidar Purić se je rodil 6. februarja 1891. v Beogradu. Ljudsko šolo in gimnazijo je končal v Beogradu, pravno fakulteto in doktorat pa v Parizu leta 1912.

V diplomatsko službo je stopil 26. novembra 1915. na Krfu, kot pisar zunanjega ministrstva. Leta 1918. je bil imenovan za tajnika kraljevskega poslanstva v Washingtonu. 30. novembra prihodnjega leta je postal odpravnik poslov v Sibiriji. 23. julija 1920. je dr. Božidar Purić otvoril kraljevski konzulat v San Franciscu. Tu je ostal do leta 1922., nakar je bil premeščen v Čikago.

27. junija 1927. je bil imenovan za ravnatelja političnega oddelka zunanjega ministrstva. Leta 1928. je postal odpravnik poslov kraljevskega poslanstva v Washingtonu, leto dni nato pa je odšel za svetnika poslanstva v Londonu. 10. oktobra 1932. je dr. Purić postal načelnik političnega oddelka v zunanjem ministrstvu, 4. aprila 1935 pa je bil s kraljevim ukazom imenovan za izrednega poslanika in pooblaščenega ministra v Buenos Airesu. Tedaj so ga obdržali v zunanjem ministrstvu. Tu je kasneje postal pomočnik zunanjega ministra.

Kot diplomatski uradnik se je dr. Purić odlikoval z izrednimi sposobnostmi, vsled česar je dobil tekom svojega službovanja zelo važne misli in je mogel opraviti zelo važne diplomatske naloge.

Poleg svojega rednega posla se je dr. Purić bavil tudi s književnostjo. On je pesnik.

Že kot mlad človek je izdal dve pesniški zbirki. S svojimi pesniškimi prvenci je obrnil nase pozornost kritike in javnosti. Sodeloval je v »Srbskem književnem glasniku«, nato v »Delu« in v »Zabavniku srbskih novin«, ki je izhajal na Krfu med svetovno vojno. Tu je objavljaj svoje rodoljubne pesmi.

Dr. Purić je bil obenem novinar. Med svojim službovanjem v Ameriki je napisal veliko število člankov v izseljenških listih. Napisal je tudi znano študijo o jugoslovanski emigraciji v Ameriki z naslovom: »Naši izseljenci«.

Avdienza angleškega in grškega poslanika pri predsedniku vlade

Beograd, 1. julija b. Danes dopoldne je sprejel ministrski predsednik g. Stojadinović v ministrstvu zunanjih del poslanika Velike Britanije g. Hendersona, ki je ostal pri predsedniku vlade v daljšem razgovoru. Takoj za njim je sprejel tudi grškega poslanika dr. Melasa.

Ministri in poslanci se vračajo v Beograd

Beograd, 1. julija b. Danes so se vrnili v Beograd nekateri ministri, ki so odpotovali zaradi katoliških praznikov in nedelje iz prestolnice. V Beograd so dopotovali nekateri narodni poslanci, večina pa bo prišla šele v sredo. Sodi se, da bodo nekateri poslanci, ki so svoj čas pripadali radikalni stranki, v sredo sestanek o nadaljnjem zadržanju pri skupščinskem delu. Tudi zemljoradniški poslanci okrog Voje Lazića bodo imeli v sredo svoj ožji sestanek, na katerem bodo pretresali novo politično situacijo in se odločili, kako naj nastopajo proti vladni dr. Milana Stojadinovića.

Za neposredna pogajanja med Francijo in Nemčijo

Pariz, 1. julija. AA. Današnji »Quotidien« piše o vprašanju neposrednih pogajanj med Francijo in Nemčijo in pravi med drugim, da bi pokojni Briand, če bi še živel in bil zunanji minister, vsekako poskušal stopiti v neposredna pogajanja z nacionalno-socialistično Nemčijo. List smatra, da ni mogoče oporekati stališču nemškega časopisja, ki ima načelno prav, kadar trdi, da se je treba odločiti za neposredna pogajanja tudi v primerih, ko izgledajo na prvi mah, da so nepopularna. V govoru državnega kancelarja Hitlerja od 21. maja, pravi list dalje, so stvari, o katerih se je mogoče pogajati. Seve pa so v njem tudi stvari, zaradi katerih je lahko Francija nemirna. Na kraju piše list, da bi končno Francija mogla slišati nemške predloge neposredno in ne kakor doslej vedno s posredovanjem Londona.

Lord Allain o sporazumu

London, 1. junija. AA. Lord Allain, ki je letos pomladi potoval po Nemčiji in se sestal z vodilnimi nemškimi državniki, je poslal »Timesu« pismo, v katerem odobrava pomorski sporazum med Veliko Britanijo in Nemčijo. Pisec zagovarja podobne sporazume z Nemčijo tudi glede drugih vprašanj. Lord Allain smatra, da so ti sporazumi neobhodno potrebni za mir. Za-

tem pravi pisec, da razume, da se Angleži upirajo sporazumu z Nemčijo zaradi njene notranje ureditve, ki svobodnim Angležem ne godi. Sprijazniti se bo pač treba z mislijo, da je notranja ureditev Nemčije stvar nemškega naroda, ne pa vprašanje, ki bi spadalo v mednarodno politiko.

Na današnji seji kongresa za mir, je povzel besedo tudi lord Allain, ki je govoril podobno, kakor v pismu, ki ga objavlja današnji »Times«. Lord Allain je med drugim dejal, da je treba poiskati novih podlag za okrepitev miru v Evropi. Po njegovem mnenju se Velika Britanija ne bi smela omejiti samo na nekatera vprašanja, marveč bi morala proglasiti, da so njeni interesi prizadeti z vsimi vprašanji, ki so v zvezi z okrepitvijo miru.

Še vedno ... »skupna fronta«

Pariz, 1. julija. AA. Nekateri pariški listi pišejo o možnosti neposrednih francosko-nemških razgovorov. »Jour« se izprašuje, ali ne bi Francija s tem tudi sama sankcionirala razbijanje skupne fronte zapadnih velesil, ustvarjene v Stresi. List priobčuje tudi dopis svojega berlinskega dopisnika, ki pravi med drugim, da je pač težko pričakovati, da bi Nemčija pri takšnih razgovorih imela ponuditi kaj konkretnega. Dopisnik misli, da je francosko-nemška pogodba o kopni vojski po zgledu britansko-nemškega pomorskega dogovora nemogoča.

Titulescovi razgovori v Londonu

London, 1. julija. Reuter poroča, da se bo Titulescu sestal s sirom Hoarom najbrže jutri dopoldne in da bosta imela razgovore o perečih vprašanjih. Pri teh razgovorih ne gre za kakšno formalna pogajanja in tudi ne za kakšne posebne dogovore.

Devalera proti kralju Juriju

London, 1. julija. AA. Iz Limericka (Irski) poročajo, da je tamkaj imel Devalera govor, v katerem se je neugodno izrazil o kralju Juriju, češ da je zladar tujece. Svoj govor je Devalera sklenil z besedami: Moja vlada ne bo prej pustila oblasti, dokler ne izdela nove ustave, ki bo od začetka do konca resnično irska.

Zaroka Lavalove hčere

Pariz, 1. julija. AA. Listi poročajo o zaroki gđe. José Lavalove, hčere predsednika francoske vlade, z grofom Renéjem de Chambrunom, odvetoikom v Newyorku. Grof de Chambrun je sin generala de Chambruna, ki se je svojočasno odlikoval v Maroku; razen tega je potomec slavne Lafayette. Grof de Chambrun, francoski poslanik v Rimu, je stric bodočega zeta ministrskega predsednika.

Grof René de Chambrun je izjemno dobil dovoljenje za izvrševanje odvetoške prakse v Newyorku, čeprav je ostal francoski državljan. Ameriške oblasti so mu dale to dovoljenje kot potomecu Lafayette.

Katoliški kongres v Pragi

Praga, 1. julija. ČTK poroča: Katoliški kongres se je končal z imponentno pontifikalno mašo, ki jo je pod milim nebom služil na strahovskem stadionu legat sv. očeta, pariški kardinal nadškof Verdier pred več kot 250.000 verniki. Pontifikalni maši so prisostvovali člani vlade, člani diplomatskega zbora, cerkveni vele-

Napredovanje profesorjev

Beograd, 1. julija b. Napredovali so v 4. skupino I. stopnje prof. realne gimnazije v Ptuj, Vodnik Hinko, prof. realne gimnazije v Kranju Marija Planine in prof. gimnazije v Sarajevu Karel Novak, prof. real. gimnazije dr. Ljudevit Kušar, prof. ženske real. gimnazije v Zagrebu dr. Vera Fink, v 4. skupino prof. real. gimnazije v Kranju, dr. Josip Zontar, v 5. skupino prof. klasič. gimnazije Franjo Kos, prof. real. gimnazije v Starem Bečeju, Peichner Franc, prof. klasič. gimnazije Cajnkari Tomaž, prof. klasič. gimnazije v Ljubljani dr. Alojz Zupan, prof. real. gimnazije v Kranju, Štefan Plut, v 6. skupino so napredovali predmetna učitelja real. gimnazije v Kranju Marina Planine in prof. realne gimnazije Stendal Josip, v 7. skupino prof. real. gimnazije v Celju Milan Fabjancić, predmetni učitelj na realni gimnaziji v Arandjelovcu, Gruševnik Josip, prof. real. gimnazije v Ljubljani Štefan Kordić, prof. real. gimnazije v Skopju Smrdelj Anton, predmetni učitelj realne gimnazije Kovalski Julij.

Napredovanje učiteljev

Beograd, 1. julija b. Napredovali so v učiteljski službi v 5. skupino Bučar Alojzij v Trbovljah-Vode, Jurman Marija, Ljubljana, Kukovec Alojz, Stoprče, srez Šmarje,

Lebar Franjo, Hrastnik, v 6. skupino so napredovali Predan Zvonimir, Majstrk pri Ptuj, Turko Emilija, Gederovci, srez Murska Sobota, Troha Alojz, Hoče, Čížek Marjeta, Dolenja vas pri Dol. Lendavi, Špes Anka, Hoče, Švajcer Hedvika, Gabrije, v 7. skupino so napredovali: Petrič Marija, Novo mesto, Čehovin Rudolf, Velika Polana pri Dol. Lendavi, Golob Ivan, Korenovci, srez Kovinski, Košec Franjo, Škofja Loka, Klemenc Leopoldina, Ljubljana in Hartman Ana, Loški potok.

Namestitve in upokojitve

Beograd, 1. julija b. Postavljen je za upravnika na ženski meščanski šoli v Celju Franc Čiršek. Za sreskega zdravstvenega referenta pri sreskem načelstvu v Laškem je postavljen dr. Fran Delak, dosedaj pri sreskem načelstvu v Tomislavgradu. Upokojen je vseučiliški profesor dr. Anton Skupović na ljubljanski juristični fakulteti. Upokojeni so Kozar Neža, učiteljica v Slov. Gorici, Tomazič Ana, Moste pri Ljubljani, Perko Ana, Slov. Bistrica, Vrbečič Matilda, Stična, Prebešček Helena v Dev. Mariji pri Brezjah, Koritnik Lozar Marija, Kočevje, Čepić Drago, Solčava, Delkot Olga, Žalna, Žolnir Oskar, Maribor, Kos Štefan, Sv. Bolfenc in Vasič Marija, Kamnica, srez mariborski.

Naš mladi kralj pride zopet v Slovenijo na počitnice

Beograd, 1. julija. Nj. Vel. kralj Peter II. je odpotoval nocoj ob 19. na Bled. Z Nj. Vel. kraljem je odpotovala Nj. Vel. kraljica-mati z Nj. kr. Vis. kraljevičema Tomislavom in Andrejem. Na postajo so jih spremili Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle in kneginja Olga ter grofica Tering. Razstanku so prisostvovali kr. namestnik dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, ter predsednik kraljevske vlade dr. Milan Stojadinović. Na postaji so bili prisotni tudi člani civilnega in vojaškega doma Nj. Vel. kralja Petra II.

Za gospodarsko sodelovanje balkanskih držav

Najnovejša številka lista »Balkan-Herald« priobčuje članek senatorja dr. Uroša Krulja, iz katerega posnemamo:

Za idejo edinstva gospodarskih interesov med balkanskimi državami govori neizpodbitna sličnost gospodarske strukture balkanskih držav, ki zahteva vzajemno sodelovanje in skupno stališče do inozemstva. To se tudi najbolje vidi iz učinka, ki ga je imela konvencija o opiju, sklenjena med Turčijo in Jugoslavijo. Znano je, da ti dve državi pridelata 80% vse svetovne produkcije opija, pred sklenitvijo te konvencije so ju pa na neverjetno eksploativno ravno njuni kupci. Zda so po zaslugi te konvencije proizvajalci opija za 50% zvišali prodajne cene svojega opija.

Dr. Krulj navaja dalje še en primer o potrebi gospodarskega sodelovanja, namreč absurdno dejstvo, da Grčija uvaža žito iz Amerike, čeprav ima v neposredni sosesčini Jugoslavijo in le malo dalje Romunijo, ki spadata med največje pridelovalce pšenice. Pisec poudarja, da bi takšne in podobne anomalije veljalo odpraviti z zboljšanjem prometnih sredstev in z ukinitvijo izvoznih in uvoznih tarif med balkanskimi državami.

Posebno zanimivi in važni so tisti pasusi, kjer dr. Krulj popisuje bogastvo balkanskih držav z industrijskim in farmacevtskim rastlinstvom, kamor spadajo tudi svetovno najboljše kvalitete, zlasti tobak, sladkorna pesa, rožno olje itd. Če bi se to organiziralo, bi pomenilo znatne dohodke za te države. A tudi poljski pridelki, živinoreja in drugo bi prineslo znatne materialne koristi, če bi se reorganiziralo in izpopolnila skupna organizacija v svrhu čim boljše prodaje.

G. Krulj pripisuje posebno važnost ustanovitvi balkanske banke, ki ne bi bila samo eden izmed najvažnejših činiteljev za pospeševanje trgovinskega delovanja na Balkanu, temveč bi imela biti tudi središče celotnega balkanskega gospodarskega sodelovanja.

Avtor h koncu izraža nado, da bodo balkanske države soglasne v vseh vprašanjih, ki se dotikajo njihovih realnih interesov, in da bodo, ko napoči ugoden trenutek, mogle izvesti unijo denarnenega sistema in tako uresničile ne samo politični ideal Balkana, temveč bi tudi na gospodarskem polju dosegle uspehe, na podlagi katerih bodo tudi v bodoče mogle čvrsto delati za dosego svojega blagostanja in za ohranitev splošnega miru.

★

Delovni program vlade

Kakor poročajo listi, ki so blizu vladnim krogom, se namerava odpraviti ministrstvo za telesno vzgojo, ker je postalo za zakonom o obvezni telesni vzgoji mladine odveč. Mesto tega ministrstva pa se namerava obnoviti ministrstvo za pošto, ker so poslani sedanega prometnega ministrstva že preogromni. Nadalje se namerava ustanovitev posebnega ministrstva za civilno letalstvo ter za propagando. Kakor je potreba prvega evidentna, tako pa se boji mo, da novo ministrstvo ne bo izpolnilo pričakovanj svojih ustanoviteljev. Po dosedanjih izkušnjah moramo skoraj biti tega pesimističnega mnenja.

V kabinetu finančnega ministrstva Dušana Letice so stalno konference zaradi dvanajstin in novega finančnega zakona. Iz vladnih krogov se zatrjuje, da bo nova vlada energično nadaljevala finančno politiko, ki jo je začel v Jevtičevi vladi dr. Stojadinović. Davčno breme bo omiljeno ter se bodo davki in takse pravičneje razdelili. Upravičenim željam gospodarskih krogov se bo šlo na roko ter se bo od davkoplačevalcev zahtevalo le to, kar morejo plačati po svojem gnetnem stanju.

Pri finančnem ministrstvu se bo ustanovil poseben oddelek za finančno kontrolo.

Končno se napoveduje, da bo najeto posojilo 300 milijonov Din za obnovo voznega parka železnice. Gradbeno ministrstvo namerava dovršiti gradnjo že začetih fakultetnih stavb v Zagrebu ter zgraditev dveh gimnazij v Beogradu, pravne fakultete v Beogradu, velikega tehničnega laboratorija in otroške poliklinike v Beogradu. Kako pa je z univerzitetno knjižnico v Ljubljani, se žal ne poroča.

Samo veselilo bi nas, če bi se te napovedi iz vladnih vrst uresničile. Opozorjamo pa naše poslance, da gledajo na to, da bo tudi naša banovina dobila njej potrebna poslopja.

Vi laz

hočete nekoliko odpočitka in razbremenitve, bodisi zaradi starosti ali pa razširjenja podjetja.

iščem odgovornega vodilnega mesta, star sem 39 let, trgovsko naobrazen, obvladam 5 jezikov, posedujem organizatorične sposobnosti, sem iniciativen s petletno prakso na vodilnem mestu. Za eventualno sodelovanje imam sredstva na razpolago. Ponudbe pod »Organizatore na upravo »Glas Naroda«.

Kratke vesti iz tujine

Berlin, 1. julija. W. Po iniciativi propagandnega ministra dr. Göbbelsa je za nedoločen čas prepovedan v Nemčiji list »Basler Nachrichten«, ki so ga v Berlinu zelo mnogo čitali.

Janez Pirc je vse izjave preklkal

Ljubljana, 1. julija. Vsi umora Marije Penkove osumljeni se nahajajo zdaj v ljubljanskih sodnih zaporih. O umoru samem in o najdbi trupla Marije Penkove je našim čitateljem že znano. V zvezi z najdbo trupla so domžalski orožniki prijeli sedem oseb, med katerimi je padel najtežji sum na France Hribarja in Janeza Pirc, zdaj pa je vzbudila splošno iznenadenje izpovedba Janeza Pirc, pred preiskovalnim sodnikom, ki je preklkal vse svoje poprejšnje težke izjave. Te izjave so zlasti obremenjevale kot glavnega krivca domžalskega umora Francea Hribarja, med tem ko je sam zase priznaval sokrivo. Ker je Janez Pirc vse svoje izjave preklkal, je sodna preiskava krenila zdaj v drugo smer in se je posvetila podrobnostim, predvsem okoliščinam, ki podrobno osvetljujejo, kako je bil izvršen zverinski umor Marije Penkove.

Nesreče in poškodbe med prazniki

Ljubljana, 1. julija. Kongresni dnevi so potekali v splošnem brez težjih nesreč. Tudi z dežele poročajo, da ni bilo v tem času težkih poškodb ne pobojev ali umorov. Bolnica je imela sicer precej dela z oslabeleži zaradi vročine, vendar težjih obolenj ni bilo.

Bolnišnica je morala pomagati 9 osebam. Na neki svatbi v Kalcah je bil v nedeljo tudi 46letni Josip Gostiša. V zgodnjih jutranjih urah je nastal med njim in Francetom Rupnikom prepri, v katerem ga je Rupnik zabodel z nožem. — Pred Stadionom je večeraj neznan kolesar povozil 22letnega Arturja Semiča tako nesrečno, da si je ta pri padcu zlomil roko. — Franc Tezar, 12letni posestnikov sin z Bleda je padel s črešnje in pri tem dobil težje notranje poškodbe. — Na Vidov dan je pri Kumeljah neznan kolesar povozil 19letnega mehanika Josipa Sustersiča iz Sentvida nad Ljubljano. — Iz Mlake pri Komendi se je 27letni posestnikov sin Adolf Koželj spustil po neprevidnosti z nekom v prepri. Ta pa ga je osuval in mu z nožem prizadejal več ran po životu. — Na Gaštajnskem klancu pri Kranju je večeraj padel s kolesa 26letni delavec Alojzij Sudič. Dobil je notranje poškodbe. — 52letni delavec Andrej Novak iz Zgornje Koke je pri nekem prepri dobil več nevarnih vrezov z nožem. — Franc Prešeren, 26letni sin posestnice iz Smlednika, je bil na Vikrečah v družbi Janeza Rozmana, s katerim se je začel prepirati. Ta pa ga je med prepriom dvakrat sunil z nožem v prsi in v desno roko. — Večera je iz Ljubljane vračala domov v Zagreb 26letna uradnica iz Zagreba Jožefa Ukmara. Tri postaje od Ljubljane je padla po neprevidnosti z vlaka in dobila hude poškodbe.

Občinska seja na Viču

128.500 Din za brezposelne in ubožce

Na večer pred Vidovim dnevom je imel občinski odbor svojo redno sejo, katero je otvoril podžupan g. Stanko Knez. Zapisnik zadnje seje je bil soglasno odobren. Nato je prečital g. podžupan občinski proračun za leto 1935/36. Po stvarni debati je bil proračun z malenkostnimi izpremembami soglasno sprejet. Proračun znaša Din 1.094.435— in je uravnotežen. Soglasno so bile odobrene naslednje podpore: Sokolsko društvo 6000 Din—, SK Reka 500 Din, gasilska četa za nabavko motorke 20.000 Din, Vincencijeva konferenca 2000 Din, podpora odboru za postavitev spomenika Viteškemu kralju na Viču 5000 Din, odboru za poslaitev spomenika padlim viškim vojakom 2000 Din itd. Na novo se je ustanovil fond za zidavo meščanske šole Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ter se je v ta namen odobril znesek 50.000 Din. Veliko skrb bo občina posvečala brezposelnim in viškim ubožcem ter se je tudi v to svrhu odobril znesek 128.500 Din, za vzdrževanje cest pa 45.000 Din. Občinska doklada ostane kakor doslej 70% na državne davke ter so tudi trošarine in druge občinske doklade ostale neizpremenjene.

Poročilo o reviziji občinske blagajne, ki jo je opravila kralj. banska uprava, je glede vodarine končana ter je ugotovljen primanjkljaj 141.000 Din, od katerega pa je pokritega le 25.000 Din, kako se bo pokrili ostali primanjkljaj, o tem bo sklepala občinska uprava, ki bo končni sklep predložila v odobritev plenarni seji.

Naši izseljenci kličejo na pomoč!

Pomembna poročila na prvem izseljeniškem kongresu v Ljubljani

Ljubljana, 1. julija.

V okrilju evharističnih prireditev se je davi ob 11. pričel v slavnostni dvorani Banske uprave prvi slovenski izseljeniški kongres, ki ga je vodil predsednik Rafaelove družbe župnik p. Kazimir Zakrajšek in so se ga udeležili tudi škof moriborski g. dr. Tomažič, škof z otoka Krka g. dr. Srebrnič, pomočnik bana g. dr. Pirkmajer z referentom g. dr. Karlinom, ministrstvo za socialno politiko je zastopal višji svetnik zagrebskega izseljeniškega komisarijata g. Barac, župana in mestno občino ljubljansko šef mestnega socialnega urada g. dr. Rus, iz ministrstva za socialno politiko je prisel tudi referent g. Mirko Kranjc, Borzo dela je zastopal ravnatelj g. Vončina, Delavsko zbornico g. Marinsk, prisotna sta bila tudi predsednik Narodnega izseljeniškega odbora g. dr. Joža Bohinjec in vodja našega izseljeniškega komisarijata g. Fink. Na kongresu so bili odposlanci najrazličnejših organizacij iz Amerike, Francije, Nemčije, Luxemburške, Holandske in Belgije, zlasti pa predstavniki društev sv. Barbare in njih člani ter prav mnogo članic.

Vse organizacije naj se združijo v celoto

V imenu bana je kongres pozdravil pomočnik bana g. dr. Pirkmajer ter se zahvalil duhovščini za vzorno delo med našimi rojaki v drugih državah. Pri tem je pa poudarjal, naj se vse organizacije združijo v harmonično celoto. Navezati je treba še ožje vezi med izseljenci in domovino. Mariborski škof gospod dr. Tomažič je opozarjal na premajhne stike med državo in izseljenci. Pohvalil je velike požrtvovalnosti naše duhovščine v tujih krajih ter izrazil željo, da bi država nastavila po vseh večjih kolonijah duhovnike in učitelje. V imenu župana je izseljence pozdravil mestni fizik g. dr. Rus. Tudi zastopnik ministra za socialno politiko g. Barac je želel kongresu največjega uspeha. Svoje pozdrave so prijavili izseljeniški referent banske uprave g. dr. Karl, ravnatelj Delavske zbornice g. Vončina, predsednik Narodnega izseljeniškega odbora g. dr. Bohinjec, izseljeniški referent ministrstva g. Kranjc, zastopnik Delavske zbornice g. Marinsk, za jugoslovansko strokovno zvezo g. Rozman, za Banovinsko žensko zvezo gospa Zupančičeva in za Mohorjevo družbo g. Pogacnik.

Župnija Omišalj ima polovico duš v — Newyorku

Ko je bila z ovacijami sprejeta vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. ter odana brzojavka ministru za socialno politiko g. Preki ter šefu izseljeniškega oddelka g. Araničniku, se je oglašil k besedi škof s Krka g. dr. Srebrnič, ki je predvsem omenil, da ima njegova župnija Omišalj polovico duš v New Yorku. Izmed deklet, ki se izsele iz Slovenije v druge kraje, jih mnogo propade. Če propade deklet, propade mati in z njo vse potomstvo za narod in državo. V ministrstvo za socialno politiko naj bi pritegnili tudi duhovnika, ki bi s svojimi nasveti stal referentom ob strani glede moralnega in verskega življenja izseljencev.

Za predsednikom Zakrajškom so tudi vsi ostali govorniki zatrjevali, da ne smemo begati ter sejati razdora med izseljenci. Brazilija nima niti konzulata niti poslanika in 20.000 naših ljudi, ki se prepirajo med seboj zaradi politike.

Milijoni izseljencev za domovino

Med tem so prispeli na zborovanje tudi senator g. Milan Marjanović, predsednik Zveze izseljeniških organizacij ter predsedniki vladnih društev iz Splita, Sušaka itd., ki imajo danes svoj občni zbor v Ljubljani. K besedi se je oglašil senator g. Marjanović ter pribil, koliko ogromnih milijonov so poslali izseljenci v domovino, vrača se jim pa zelo malo. Škof s Krka g. Srebrnič je nato pozdravil Zvezo izseljeniških organizacij v imenu jugoslovanskega episkopata.

Temelj — nacionalna vzgoja

Tudi g. dr. Joža Bohinjec je imenoval sloglo med izseljenci za fundamentalni pomen, nacionalno vzgojo pa prvi postulat tega vprašanja. Prosvetni minister mora v proračunu postaviti tudi učitelje, ki naj med našimi izseljenci delujejo poleg duhovnikov. Poleg tega pa mora tako storiti tudi Banska uprava. V enakem smislu je govoril tudi g. Ramšak z Westfalske.

Potrebni so učitelji in knjige za izseljence

Učitelj Janković in g. Grims iz Francije. Končno sta pa duhovnika g. Skebe in g. Svele zahtevala preiskavo o očitnem mu separatizmu. Govoril je tudi zastopnik iz Luxemburga, nadalje je g. Šimenc iz Francije ter pater Vranke iz Chicago, ki je zahteval, naj domovina pošlje zlasti knjigo jugoslovanske zgodovine in abecednik. Predsednik Zveze jugoslovanskih delavcev Kraljeviča Andreja v Metz-u se je zavzemal za enotno in skupno delo, dr. Bohinjec je pa zahteval v državnem in banovinskem proračunu večjo postavko za izseljeniške kulturne in cerkvene namene. V imenu Zveze jugoslovanskih katoliških društev sv. Barbare v Nemčiji g. Lindič je tudi zahteval slovenskega učitelja, a predsednik g. Zakrajšek je sprožil idejo adresiranja naših župnij, organizacij in uradov ter naseljenecv v tujini. Opozarjal je na izseljeniški fond, ki je od leta 1922 narasel že na 34 milijonov di-

narjev, vendar je pa ta denar izposojen različnim zavodom, namesto da bi se rabil za izseljeniške namene. Največji vtis je napravil govor g. rev. Omana, rojenega Američana, ki je v Ameriki predaval slovenščino tudi na univerzi. Za Slovenca se je zavedel šele pred desetimi leti, ko je prvič zagledal planine svoje domovine. Zahteval je zgodovino Jugoslavije in opis njenih lepote s slikami.

100.000 izseljencev izgubljenih za domovino

Predsednikov brat g. Leon Zakrajšek iz Newyorka je poročal, da je v Ameriki 150.000 Slovencev, od teh se je 100.000 udomačilo in so njih družine izgubljene za nas, 50.000 se jih pa še ni odločilo, če se morda vrnejo v domovino in prav za te se morajo najbolj zanimati. Od teh jih 45.000 še lahko skrbi za svoje družine, a 5000 jih je brez sredstev. Tema moramo pomagati! Navajal je drastične primere o pri nas zamrznjenih prihrankih izseljencev, ki gredo v visoke milijone.

Potrebno je zavetišče za izseljence

Za Ameriko naj bo imenovanih vsaj pet izseljeniških komisarijev. V domovini smo rešili na tisoče domov in družin in poslali sem milijone in milijone podpor v najrazličnejše namene. Zato naj pa sedaj tudi domovina vsaj nekaj stori za najbolj obupane. Kupite kako graščino in napravite jim zavetišče, kjer se bodo sami preživljali z obdelovanjem polja.

Naši izseljenci iz Francije gredo na Oplenac

Ljubljana, 1. julija.

Iz Francije je na Videv dan zvečer prišlo v domovino na obisk 148 jugoslovanskih izseljencev s svojimi družinami, prav tako pa tudi večje število iz Belgije, Holandije in Luksemburga. Njihov prihod ni doživel v javnosti takega odmeva, kakor pehoda naših Amerikancev, vendar pa je tak pomemben dogodek vreden vse pozornosti.

Prepiri in spori med izseljenci

Obisk je organizirala organizacija jugoslovanskih delavcev v Franciji. Glede razmer, ki vladajo med našimi izseljenci, je treba poudariti, da med njimi ni potrebne sloge in skupnosti, ampak vladajo med njimi spori in razni svetovnoznorski prepriji za oblast. Kakor sta nam v razgovoru izjavila Anton Glavnik, urednik »Glasa jugoslovanskih izseljenikov«, ki izhaja v Franciji, in Mijo Kolaković, predsednik nadzorne odbora, vladajo med našimi izseljenci razne pravde, ki ločijo naše izseljence v dva tabora, čeprav sedanja francoska izseljenška politika tudi nje živo zadeva. Francija odpušča vse.

Francija ščiti predvsem svoje delavce

Naših izseljencev je na primer samo v vzhodni Franciji nad 10 tisoč, ki delajo največ v železnih rudnikih in železnih tovarnah. Velika večina pa jih je zdaj brezposelnih, ker francoske upravne oblasti ščitijo predvsem svoje delavce. Tovarniški delavci zaslužijo okrog 20 frankov, rudniški od 30 do 35 frankov dnevno. Zato se zadnji čas pojavlja veliko zanimanje za delavske organizacije, zlasti za Savez jugoslovanskih radnikov »Kraljevič Andrej«.

Zadnja pot Marije Zupančičeve in Albina Drobtine

Včeraj popoldan je nastopila žrtev Kamniških planin Marija Zupančičeva svojo zadnjo pot. Pred hišo žalosti na Dolenjski cesti se je ob 16. zbrala množica ljudi. Polnoštevilo je bilo zbrano članstvo Sokola Ljubljana II in Ljubljana IV. Po cerkvenih opravilih, ki jih je opravil šentjakovski župnik g. Janko Barle, je pevski zbor zapel »Vigred se povrne«, nakar se je razvil žalni spreved. Na čelu spreveda so korakali članice Sokola II v krogih in nesle krasen venec, Sokoli z vencom Sokola II in Sokola IV ter člani Sokola II s starostjo br. dr. Subicem in Sokola IV s starostjo br. Dragom Pogačnikom. Sledili so krasni venci uradništva, upravnika in uredništva konzorcija listov »Jutrca«, voz z duhovščino in voz z belo krsto pokojne Marije. Za globoko užaloščeno rodbino in sorodniki se je peljal v avtomobilu zaročenec g. Mirko Stepišnik, nakar se je vrstila dolga vrsta pogrebcev. Žalni spreved je šel po ljubljanskih ulicah na pokopališče k Sv. Križu, kjer so položili pokojno Marijo Zupančičevo k večnemu počitku. Lahka ji domača zemlja!

Drugo žrtev minulih praznikov plesarskega pomočnika Albina Drobtine so včeraj položili na viškem pokopališču k večnemu počitku. Truplo pokojnika je ležalo na odru v mrtvašnici, odkoder je bil ob 18. pogreb. Na viškem pokopališču se je zbralo številno občinstvo, med katerim so bili zastopniki ljubljanskega Sokola s starostjo br. Bogumilom Kajžlom, zastopnik viškega Sokola br. Bruno Borštnik in stanovski tovariši. Po blagoslovu v mrtvašnici in

Ga. Zupančičeva je za Banovinsko žensko zvezo ponudila pomoč ter izrazila željo, naj se na zvezo obračajo s stvarnimi željami. Gosp. dr. Bohinjec je zahteval, naj država kakor z Nemčijo sklene konvencije o delavskem zavarovanju, predvsem pa s Francijo, a za praktične uspehe mora banovina izpremeniti sedanjí izseljeniški referat za poseben urad. Opozarjal je tudi, naj zavodi glede zamrznjenih vlog napravijo po zakonu predpisano izjemo kakor pri socialnih nalogah. Tudi učitelj g. Stoviček iz Belgije in g. Kolander iz Amerike so govorili v tem smislu. Nato je pa g. Ivan Hribar ml. priporočal, naj konzulati izseljencem povedo čisto resnico, naj ne računajo na svoj denar doma in naj taki ostanejo raje v tujini. Tudi g. ban je obljubil intervencijo v tem pogledu, da se carinski predpisi čim bolj omejijo, na drugi strani naj se pa dovoli brezplačna vožnja za povratnike in za poštvo ter tudi opustitev carine, in vsaj kolkovine prosto poslovanje na carinarnici. Za brezdomce naj se ustanove zavetišča. Gospa Grafenauerjeva je za Društvo za varstvo deklet prosila, naj ji duhovščina in učitelstvo gre na roko in obvešča o življenju deklet v inozemstvu.

Ker se tiče zapuščin in zavarovalnin v inozemstvu, jih je Rafaelova družba rešila že za 4 milijone za domovino. Mnogo se jih pa izgubi.

Ob 13. uri je bilo zborovanje prekinjeno in se je nadaljevalo ob 17. Nadaljno poročilo o važnih referatih priobčimo jutri.

dreje, ki ima nad 1600 članov in 33 podružnic. Naši izseljenci imajo svoje izobraževalne odseke in knjižnice. Do knjižnic jim je največ pripomogla naša banska uprava, ko je bil še ban g. dr. Drago Marušič.

Na Oplenac

Delegati nacionalnega Saveza jugoslovanskih radnikov »Kraljevič Andrej« v Franciji se bodo zdaj v sredo prvi med vsemi jugoslovanskimi izseljenci poklonili kralju Aleksandru I. Zedinitelju na Oplenacu. Savezna zastava, ki jo je organizaciji poklonil sam pokojni kralj Aleksander I., se bo zdaj poklonila svetim ostankom Mučenika-kralja. V delegaciji, ki bo obiskala tudi ministra za socialno politiko in narodno zdravje dr. Nikolo Preka, so Slovenci Anton Glavnik kot predsednik Saveza, Hrvat Mijo Kolaković, predsednik nadzornega odbora in Srb Rade Marušić, član savezne uprave. V imenu Saveza bodo položili na grob kralja-heroja venec z napisom: »Nacionalni Savez jugoslovanskih radnikov »Kraljevič Andrej« v Franciji svojemu največjemu dobrotniku.

Spomenik Velikemu kralju na Jesenicah

Na jesen pa se mislijo naši francoski izseljenci oddolžiti spomenu pokojnega kralja s tem, da mu bodo postavili na Jesenicah spomenik. Stopili pa so tudi v stik z ljubljanskim odborom za postavitev spomenika kralju Aleksandru.

V Francijo se vrnejo 11. julija zvečer preko Maribora.

cerkvi so prenesli krsto do groba, kjer so pokopajega med litenjem zaročenke in dveh sester položili v grob k očetu in materi. Naj bo nesrečnemu mladeniču in Sokolu lahka domača zemlja!

Prvi češki vodič po Jugoslaviji

Nedavno je izšel v založbi polovalce pisarne Jar. Fencla v Pragi »Prvý český průvodce královstvem Jugoslavií«, ki ga je ob sodelovanju Jar. Fencla, Karla Mareka, dr. Obrovčeka in Ad. Veselega sestavil K. Lenari. Knjižica, ki je tiskana na finem papirju, obsega 160 strani teksta ter več eno- in večbarvnih umetniških prilog. Tudi ovitek, na katerem so smiselno prav dobro podane prirodne krasote naše zemlje, je lepo umetniško delo. Ob naslovni strani je slika našega mladega kralja Petra II. posebnost priloga pa je posvečena spomenu blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I.

Z izdajo tega vodiča je zamašena vrzel, ki so jo občutno čutili vsi čehoslovski turisti, ki so prihajali v našo državo. Sestavljen je prav dobro po vzoru »Baedekerja«, posebno pozornost pa posveča Južni Srbiji, ki so se je navadno Čehi izogibali. Škoda je, da v vodiču niso naznačeni boljši hoteli in restavracije, kakor je to pri drugih običaj. Baje so temu krivi naši hotelirji sami, ker se niso odzvali izdajateljstvu pozivu, da pošljejo potrebne podatke.

Knjižica bo brez dvoma mnogo pripomogla k še živahnejšemu obisku naše države s strani bratov Čehoslovakov, pa tudi k poglobitvi jugoslovansko-čehoslovanske vzajemnosti, saj postavlja izdajatelj v predgovoru načelo, da »kadar potuješ preko meje, potuj samo v prijateljske države in to predvsem na jug k dragim bratom Jugoslovanom«.

Velik slikar se rodi brez dogme

O razstavi umetnikov Dravske banovine

Naš odnos do kulturnih problemov bi moral biti v dnevnem časopisu še mnogo bolj čist, brezkompromisen, izkristaliziran, kot je to slučaj v revijah. Počemu ta zahteva, menda ob sodobnem pomenu dnevnega časopisa ni treba dokazovati. Ugotovimo samo, da je bilo zaenkrat običajno nasprotno, oziroma v obeh primerih enako negativno.

Prekinimo že enkrat s slehernimi družabnimi, strankarsko-političnimi in končno osebnimi obziri v kulturnih zadevah! Edino pod tem pogojem, če bomo dosledno opozarjali na tisto presubtilno, po večini »antidružabno«, a globoko človeško, na tisto, kar ni rojeno iz navade, konvencije in laži, ampak iz trpljenja in tragične resnicoljubnosti, na tisto, kar se imenuje — umetnost, bomo končno preprečili, da bi ljudje Groharjevih in Cankarjevih kvalitiet med nami umirali gladu, bomo preprečili to naše dosedanje kulturno samouničevanje.

Velik slikar se rodi brez dogme, brez izma, brez »moderne« stila, t. j. rodi se brez tujih pomagali. Njegova vitalnost, nujna upravičenost njegovih slikarskih izpovedi — mu logično narekujejo nov izraz, ki nam je lahko tuj, morda celo odvraten, nemogoč — kajti dokaj časa je potrebno, da nam postane ta novi logos snovanja, ta novi lepotni ideal občezumljiv in dostopen. Nosilec manjše slikarske kvalitete se zadovolji, se mora zadovoljiti z nekim že davno fiksnim lepotnim idealom — v sled pomanjkanja močne, samoderne osebnosti. Radi premalo lastne vitalnosti se komodno prilagodi resnicam, ki so jih človeštvu izvajali drugi — seveda te resnice, ta hip, v njegovi interpretaciji, niso več resnice, ampak ponošena obleka brez cene.

Ker smo pa ljudje komodni in je težko slediti umetniku po njegovih še neizhojenih potih, se običajno zadovoljimo s konvencijo, lažjo, psevdo-umetnostjo. Narod pa, ki hoče resnično naprej, ki hoče postati resnično kulturni, ne sme na račun laži in nemoči uničevati moči in resnice.

»Kruh« Frana Pavlovca je tako močna, take prepričljiva realnost, ta slika je v svojem izrazu tako svojska in nekonvencionalna, v preprostem, nepatetičnem doživljanju »kruh« je dar božji skoro monumentalno podana. To je nova patetika, upravičena v našem bitnem narodnem odnosu, v naši globoki vernosti, v skromnosti našega življenja — v našem odnosu — do realitete »kruh« kot take.

Maksim Sedej, ves nežen in plah, bolesto resničen v skoro vizionarnem podajanju svojih figur — vreden pandan mu je Rajko Slapornik, iskren in skrajno občutljiv v iskanju in poudarjanju nove stvarnosti.

Zoran Musić je opozoril nase s svojo intimno, svežo in drzno kompozicijo »Hodelka«.

Ivan Kos se po svojih skromnih močeh skuša približati mladi avantgardi, isto velja za Miro Pregljevo.

Poglavje zase je delo Toneta Kralja. Ni važno, v koliko so se umetnostna stremjenja tega izrazitega ekspresionista v Evropi preživela, kajti Tone Kralj je v svojem doslednem, sam sebi zvest, je osebnost. Njegova oljnata slika, n. pr. »Kosilo«, se dojmi resno, močno in prepričevalno — slovesno-slovesno...

...v nasprotju z njegovim »Karnevalom«, ki je v svoji pestri dekorativnosti premalo iskren, premalo življensko dognan.

O slikarjevi bitni povezanosti z našo vasjo pričata olji »Jesenc« in »Pomlad«.

V mrtvo abstrakcijo in prevelike dimenzije zaide ob komponiranju »Mrtvega pilota«.

V lesu: še predvsem omenimo »Judežev poljub«, ki v dimenzijah ustreza notranjemu impulzu, se medsebojno poudarja, opravičuje, potrjuje, v svojskem pojmovanju snovi in v svojstveni ritmiki stvarjalnega nagona.

Tine Kos v leseni figuri »kmečkega dekleta« ves svoj, naš in resničen, toda vse, kar je izven okvira »kmetstva«, postane v njegovi obdelavi mrtvo, brezsmiselno.

Jakčev izvrstni risani portret »Moj oče« in kompozicija »Novo mesto« negirata njegove ostale »psevdo-klasicistične« portrete, ki so končno le prevelika koncesija publiki...

...zdi se, da je Miha Maleš v svojih nežnih, finih, senzibilnih risbah »brez koncesije« dostledno šel po poti, ki si jo je izbral Jakac v svojih srednjih poetikih...

...Jakčevi portreti v olju se pa približujejo umetnostnim idealom Ivana Vavpotiča.

Franc Mihelič pa je v svojih risbah trpek, zagrenjen, protestujoč.

Kakor je Tratnik v risbi konvencionalen, polikan in počesan in se mu v tem »solidnem delu« vredno približuje Dolinar v svojem kiparstvu posebno v plastiki »portret ministra Puelja«.

...dočim »portret R. Jakopiča« istega kiparja zbujajo začudenje, kako obsežen je Dolinar v produciranju »različnih slogov«, kajti v slednjem je v nasprotju s prvimi, ki je strogo realističen — »meštrovčevsko dekorativen«.

Zdenko Kalin je v kiparskem delu »Mlada mati« pokazal redko nežnost in fineso v obdelavi, ki ima svoje nujne predpogoje v močnem liricnem občutju — temu nasproti je Gorše v plastiki robusten in delno prepričljiv, toda nikakšne nove senzibilitete ni tu, niti ne hodi po novih še neizhojenih potih.

Plestenjak, Trstenjak in Bruno Vavpotič se v utrjevanju nekega svojega pristnega izraza bolj ali manj šele iščejo.

Dnevni dogodki

Naš reklamni strokovnjak je prejel številna vprašanja za sestavo tekstov, osnutkov in idejnih skic.

Razumljivo je, da ni mogoče vsega materiala pregledati in rešiti z bliskovito naglico, če hočemo vsakemu vprašanju posvetiti vso strokovno pažnjo.

Na vsa vprašanja bo sledil odgovor v približno enem tednu, zato prosimo vse cenj. interese, da s tem rokom računajo. Le v najnujnejših primerih bomo poskušali odgovoriti tudi pred tem časom.

Z današnjim dnevom uvajamo tudi analizo in oceno oglasov in osnutkov. Kdor želi o svojem inseratu strokovne kritike, naj nam oglasi ali osnutek pošlje. Za male stroške in poštino naj priloži Din 5 — za vsako oceno.

Oglasni oddelek
»Glas naroda«
Ljubljana

× Ban in pomočnik bana odsotna. V torek 2. t. m. ban g. dr. Dinko Puc ne bo sprejemal strank, ker bo uradno odsoten. Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer pa tudi ne bo sprejemal strank danes 2. t. m. zaradi uradne odsotnosti.

× Promocija novinarskega tovariša. V Zagrebu je bil na Vidov dan promoviran za doktorja prava novinar gosp. Oton G. Ambrož, ljubljanski dopisnik beograjskih časopisov. Po klicnem tovarišu ob promociji najiskreneje čestitamo!

× Radio in neblokiranje visokofrekvenčnih masaznih aparatov. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razglasi: Zaradi pritožb radijskih naročnikov o radijskih motnjah, ki jih povzročajo neblokiranje visokofrekvenčnih masaznih aparatov, in zaradi pritožb pooblaščenih iskalcev radijskih motenj, da se ugotovljeni lastniki neblokiranja visokofrekvenčnih masaznih aparatov odredene blokiranja aparatov izmikajo z izgovori, da so aparati pomanjkljivi, pokvarjeni, nerabni ali da aparatov ne uporabljajo, smo v smislu navedbe ministrstva za promet uprave pošt in telegrafov — od 21. junija 1935 odredili, da morajo izročiti lastniki takih aparatov te aparate pristojnim poštam in plombiranje. Plombirane aparate bodo hranili lastniki pri sebi, pošte pa bodo od časa do časa pregledovale ali so plombe še nepoškodovane. V primerih, ko se bo ugotovilo, da se aparati kljub postavitvi pod prepoved uporabljajo, se bo postopalo proti krivcem po določilih § 134. k. z.

Volitve za jesen . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peci, Ljubljana-Siška

× Napredovanja v sodno pisarniški službi. Iz IX. v VIII. položajno skupino na dosedanjih službenih mestih so napredovali: Rudolf Schil-denfeld pri sreskem sodišču v Ložu, Josip Skrem pri sreskem sodišču v Žužemberku, Anton Kresnik pri sreskem sodišču v Celju, Zoran Rajš pri sreskem sodišču v Mariboru, Anton Križnik pri sreskem sodišču v Radovljici. Izvršilni uradnik IX. skupine za sodnega pisarja v VIII. skupini Jakob Smrdelj pri sreskem sodišču v Novem mestu, Erna Pohar pri sreskem sodišču v Ljubljani, Miloš Lebič pri sreskem sodišču v Brežicah, Jakob Kandrič pri sreskem sodišču v Mariboru, Drago Grabner pri sreskem sodišču v Ljubljani, Josip Miklič pri apelacijskem sodišču v Ljubljani, Stanko Kronabethvogel pri sreskem sodišču v Radovljici, Franc Švajger pri sreskem sodišču v Ribnici, Antonija Fister pri sreskem sodišču v Radovljici, Andrej Zehre pri sreskem sodišču v Litiji, Josip Hönigmann pri sreskem sodišču v Kranju, Franc Polanc pri sreskem sodišču v Mariboru, Matija Majcen pri sreskem sodišču v Mokronogu, Ivan Uršič pri sreskem sodišču v Mariboru. Napredovala sta iz IX. v VIII. skupino pisarniška oficiala Ivan Uršič pri sreskem sodišču v Mariboru in Bernard Šupane pri sreskem sodišču v Laškem.

× Iz sodniške službe. Sodniška pripravnica dr. Jakobina Ganglova pri okrožnem sodišču v Ljubljani je imenovana za sodniškega pristava pri istem sodišču. — Na lastno prošnjo je premeščen Fran Lazar, sodniški pripravnik pri okrožnem sodišču v Novem mestu k okrožnemu sodišču v Ljubljani.

Prima lister suknjiče v vseh barvah dobite zelo poceni pri PRESKERJU, Sv. Petra cesta 14

× Diplomirani Slovenci v Pragi. Iz vrst članstva Slovenske dijaške zadrage v Pragi so v letnem terminu zaključili študije ti-le člani: na medicinski fakulteti Karlove univerze v Pragi sta promovirala za doktorja vsega zdravilstva Poldre Brenčič iz Loke pri Zid. mostu in Davorin Cijan iz Maribora, na tehnični visoki šoli sta diplomirala Boris Pipan iz Maribora za gradbenega inženirja in Stanko Murko z Prage za inženirja-arhitekta, na isoki politični šoli v Pragi sta diplomirala Fr. Gerželj iz Ljubljane na novinarskem oddelku in Viktor Vidmar iz Ljubljane na splošnem oddelku, na visoki trgovski šoli pa je diplomiral za inženirja Jože Ozmeč iz Sv. Tomaža pri Ormožu. — Iskreno čestitamo!

Agitacija za zimo . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peci, Ljubljana-Siška

× Za naše vinogradnike. Kmetijska knjižnica kr. banske uprave za Dravsko banovino je izdala knjižico »Trsní izbor in vinski tipí za Dravsko banovino«. Pregledno so popisani vinorodni okoliši Drav. ban. in trsní izbori zanje, dalje plemenite sorte vina, ameriške podlage, domači vinski tipí in njih razvrstitev po posameznih okoliših. Knjižico je priložil vinarški »mljevid Drav. banovine. Dobi se pri Kmetijskem oddelku banske uprave po 3 Din. Interesentom se priporoča skupna nabava brošure.

× Spopad z orožniki. V vasi Krstatici, srez imotski, je prišlo 28. t. m. popoldne do spopada med orožniško patruljo in skupino kmetov, med katerimi so se slišali nekateri protidržavni vzkliki. Pri tem spopadu je ena oseba našla smrt, ena je pa nevarno ranjena. En orožnik je ranjen. Mir in red so takoj obnovili. Na kraj spopada so prišli banovinski nadzornik, sreski načelnik in neki orožniški častnik, da ugotove, koga zadene krivda. — V vasi Serncu sreza Dolnji Miholjac je prišlo 24. t. m. do spopada med orožniško patruljo in skupino kmetov, ki so plesali v gostilni. Do spopada je prišlo, ker ej orožnik hotel odstraniti nekatere osebe iz gostilne. V spopadu je padel en strel iz revol-verja. Zadet in lahko ranjen je neki kmet. Uvedena je preiskava, da se dožene krivci. Z njimi se bo ravnalo po zakonu.

Lovski muzej kralja Aleksandra. V nedeljo je otvorila Nj. Vis. kneginja Olga svečani lovski muzej kralja Aleksandra, ki se nahaja v konaku kneza Miloša na Topčideru.

× Napad na mestnega svetnika. Mestni uradnik Peter Božič iz Sremske Mitrovice je z velikim kuhinjskim nožem napadel mestnega svetnika Jovana Medinea. Medinec je bil tako prisoten, da je o pravem času pograbil napadalca za roko in ga pritisnil ob zid. Božič se je zagovarjal pred sodniki, češ, da je mestni svetnik.

× Nov spopad. V vasi Petricu, srez varždinski, je bil 29. prejšnjega meseca spopad med orožniško patruljo in skupino kmetov, ki so hoteli ovirati orožnike, da preprečijo nered, ki so ga povzročili nekateri kmetje s svojim prepričkom. V tem spopadu je bil težje ranjen en orožnik, ki je nato zgrabil za orožje in z enim strelom iz puške lahko ranil štiri osebe. Red so takoj vzpostavili. Sreski načelnik je z enim orožniškim oficijerjem takoj odšel na kraj izgrede, banska uprava pa je poslala svojega nadzornika, da dožene krivce in ugotovi, kako je prišlo do izgrede. S krivci bodo ravnali po zakonu.

× Zanimalo Vas bo, da nastopi 6. julija gos-pod Bojan Peček z ljubljanskim baletom, na čelu jim gđ. Vally Smerkoljeva, na letnem gledališču »Bačvice« v Splitu 10dnevno gostovanje.

× Kongres nastavnikov meščanskih šol kraljevine Jugoslavije bo 5. in 6. julija v Ljubljani. S kongresom je združena razstava dekliških in deških ročnih del učencev meščanskih šol Dravske banovine. Razstava bo odprta 4. julija ob 9. uri v poslopju nekdanje gimnazije v Beethov-novi ulici št. 7. Udeleženci kongresa si bodo ogledali tudi zanimivosti Ljubljane in priredili več izletov. Delegati imajo sešatek 4. julija ob 20. uri v »Zvezdi«.

× Promet kopalnih vlakov na progi Ljubljana gl. kol.—Škofja Loka. Od 2. julija vozi ob ugodnem vremenu na progi Ljubljana gl. kol.—Škofja Loka dnevno kopalni vlak. Kopalni vlak odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob delavnihhih mestih ob 14.20 šele ob 14.40, da se omogoči čim večjemu številu kopalcev uporabljanje tega vlaka, ob 14. uri 40 min. ob nedeljah in praznikih pa ob 12. uri 50 min. Povratek kopalnega vlaka iz Škofje Loke dnevno ob 18. uri 23 min. prihod v Ljubljano gl. kol. ob 19. uri 03 min. Ker ob deževnem vremenu kopalni vlak ne bo vozil, bo na postajah vsak dan do 10. ure razglašeno, ako kopalni vlak vozi. Za kopalni vlak plačajo odrasle osebe polovično, otroci od 4. do 10. leta starosti pa četrtinsko vozno ceno, in sicer tako, da si za odhod kupijo celo, odnosno otroci polovično vozno karto, ki jim velja za brezplačni povratek s kopalnim vlakom.

× Gospode fotoamaterje prosí kongresna poročevalska služba, naj ji odstopijo posnetke svečanosti, ki jih bo kongresna poročevalska služba objavila v tujem časopisu.

Ljubljana

DNEVNA PRATIKA

Torek, 2. julija. Katoličani: Marijino obiskanje; pravoslavni: 19. junija; Juda, apostol.

DEŽURNE LEKARNE

Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Komotar, Vič-Glinice, Tržaška cesta 12.

* Zadržna pot Ivana Kavčiča je bila skromna, kakor vsa njegova življenjska pot. Spremilo ga je le nekaj, večinoma starejših stanovskih tovarišev z Andr. Gabrščkom in Stankom Virantom kot predsednikom sekcije na čelu, ter nekaj malo goriških znancev, med katerimi je skoraj sameval ravnatelj Jakob Zupančič. Zelo se je opazilo, da ni bilo nobenega zastopnika tukajšnjih primorskih organizacij.

* Odhod papeževga odposlanca. Danes opoldne zapusti Ljubljano kardinal legat dr. Avgust Hlond. Ljubljana bo vzela slovo, vzradoščena da je bival v njeni sredi zastopnik sv. Očeta, ki je obenem prvi cerkveni knez bratske Poljske. Kardinal legat se bo podal na kolodvor iz stolnice, Pred Škofijo, po Stritarjevi ulici, Marijinemu trgu, Miklošičevi in Masarykovi cesti. Prosimo vse gg. hišne posetnike, da izobesijo državne in papeške zastave. Ljubljansko obmenjalstvo, zlasti še mladino pozivamo, da ob obmenjalnih ulicah s cvetjem in vzklikanjem pozdravi visokega kneza. Gg. trgovce in vse zasebne ustanove prosimo, da omogočijo svojim uslužbenecem prisostvovanje pri slovesu.

* 16 žepnih tatvin. Med prazniki je bilo prijavljenih 16 žepnih tatvin. Policiji se je posrečilo večino žeparjev prijati in jih spraviti za mrežo. Največja tatvina je bila zabeležena v frančiškanski cerkvi, ko je neznanec izmaknil nekemu Mariborčanu denarnico z nad 10.000 dinarjev gotovine.

* Počitnice pri okrožnem sodišču. S prvim julijem so se začele sodne počitnice, ki bodo trajale do 15. avgusta. V tem času bodo sodišča obravnavala le najnujnejše zadeve. Tudi spored kazenskih razprav je pri okrožnem sodišču v Ljubljani sedaj zelo skrčen, tako da v tem času ne bo na dnevnem redu nobenih večjih obravnjav.

* Prvi razredi srednjih šol bodo zopet prenapolnjeni. Zaduje dni se vrše po vseh srednjih šolah sprejemni izpiti. Za prve razrede se je prijavilo oziroma delalo sprejemne izpite spet

ogromno število mladine, tako da ni nobenega strahu za naraščaj. Na prvi državni realni gimnaziji se je prijavilo za sprejemni izpit 148, izpit je napravilo 133, na tretji državni realni gimnaziji je delalo izpit 167 učencev, napravilo pa ga je 152 učencev. Slične številke so tudi po drugih srednješolskih zavodih. Kakor kaže, bodo prvi razredi z novim šolskim letom spet prenapolnjeni, tako da bo potrebnih več novih učnih moči.

* Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje v skrajšanem roku ofertalno licitacijo za spodaj navedena dela v mestni narodni šoli za Bežigradam: 1. centralno kurjavo in ventilacijo naprav z izdelavo projekta in ponudbe. 2. Vodovod s sanitarno opremo. 3. Instalacijo elektrike. 4. Instalacijo plina. 5. Dobavo in montažo stopnic iz umetnega kamna. Razpisne pomočke dobite od 2. julija t. l. dalje v vložišču mestnega gradbenega urada, Nabrežje 20. septembra, št. 2, II. nadst. za povračilo nabavnih stroškov. Ponudbe vložite do 16. julija t. l. do 11. ure v omenjenem uradu, kjer se takoj nato izvrši komisijonelna ofertalna licitacija.

* O poletnem obrezovanju pritlikavega sadnega drevoja bo praktičen pouk v sredo, 3. julija, točno ob 18. uri pod okriljem podružnice »Sadjarskega in vrtnarskega društva« v Ljubljani. Zbirališče pri šoli na Prulah.

Stedljivost za zimo . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peci, Ljubljana-Siška

* Oh ta ljubljanski tramvaj! — Menda se je za časa velikega prometa ob evharističnem kongresu nekaj prevzel, ker drugače si res ne moremo misliti, da se tako malo ozira na potrebe potnikov. Zadnjič sem Vam tožil, gospod urednik, kako mi je pred nosom ušel tramvaj pred »Evropo«, ker da se prestopa pred pošto. Danes sem se po tem ravnal in posledica je bila, da mi je pred nosom ušel — pred pošto. Ali je morda upoštevala uprava moj nasvet, da je praktičneje prestopanje pred »Evropo« ko pred pošto? Če je res dosegel moj predlog to milost, zakaj se pa to ne objavi! Torej, kje se prestopa, kje čaka tramvaj na prestopnike in kje se potniki ne smejo jeziti, če jim tramvaj odvozi — pred nosom.

Maribor

△ IV. Mariborski teden. Maribor, vsa država in tudi inozemstvo z velikim zanimanjem pričakuje letošnji Mariborski teden, ki se bo vršil od 3. do 11. avgusta t. l. Tokrat se bo naše severno ozemlje že četrtič predstavilo širšemu svetu in mu nazorno prikazalo vse svoje industrijsko, gospodarsko in kulturno življenje v okviru velike revije. Poudarjati je treba, da so bogate izkušnje prejšnjih let zadostno jamstvo, da bo letošnja prireditev preselala vse dosedanje, o katerih se je tu in inozemstvo že ponovno nad vse laskavo izrazilo. Velika posebnost bo predvsem industrijsko obeležje, ki ga bo imela letošnja prireditev. Tako bosta med številnimi razstavnimi gotovo zelo zanimivi specialna tekstilna in splošna industrijska razstava, kar je z ozirom na dejstvo, da je Maribor eden najvažnejših industrijskih centrov v naši državi, gotovo zelo važno. Tudi tujsko prometna razstava bo letos prirejena v zelo povečanem obsegu in bo zlasti propagirala za naše prelepe vinorodne Slovenske gorice. Omenimo naj, da bodo letos stojnice prodajalcev nadomestili številni lični kioski v Prešernovi ulici, ki so namenjeni prodajalcem. Tako bo dobil Mariborski teden bolj slovesno lice in enotnejšo sliko. V okras mestu in promenadi na Aleksandrovi cesti pa bo moderen kiosk tujske prometne zveze, ki bo do otvoritve M. T. že dograjen. Za obiskovalce M. T. je dovoljena polovična voznina po železnicah in parnikih, in sicer za potovanje v času od 1. do 11., za povratek pa od 3. do 15. avgusta t. l.

△ Dve poroki. Pretekli teden sta se poročila v Mariboru ravnatelj občinskih uradov na Bledu g. dipl. jur. Anton Mišič in gđ. Mara Karolina Plemelj iz ugledne rodbine znanega mariborskega industrijalca in veleposesnika g. Josipa Plemelja. — V Studencih pa sta se poročila učitelj g. Ciril Mohorko in hčerka znane mariborskega mesarja gđ. Greta Hönigee. Naj bo srečno!

Lepota in toplina . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peci, Ljubljana-Siška

△ Smrtna kosa. V nedeljo je v Mariboru preminul upokojeni banski svetnik in bivši sreski načelnik g. Ivan Poljanec. Pogreb bo danes popoldne na pobeškem pokopališču. Zalujocim naše sožalje!

△ Delo dobila dva absolventa trgovske akademije. Člani ZMI naj se v to svrhu javijo v društvenih prostorih Zveze mladih intelektualcev v gradu med 11. in 12. uro.

△ Poceni meso. Danes v torek 2. t. m. ob 7. uri bo pri mestni klavnicí prodanega 100 kg svinčnega mesa po Din 6.— kg.

△ Kolo sreče. Pri nedeljski tomboli Nar. odbrane so dobili večje dobitke naslednji: Din 3000 trgovec Franc Iršič iz Dravograda, 1500 Din Marija Franceva, kolo delavka Kristina Guzonova, Din 1000 služkinja Lojzka Kelbičeva. Razdeljenih pa je bilo še več sto drugih lepih in dragocenih dobitkov.

△ Velika škoda po nevihti. Pretekli petek proti večeru je divjala nad Dravskim poljem velika nevihta, ki je povzročila veliko škodo na drevju in poljskih nasadih. Na več mestih je izbruhnil tudi požar, ki ga je zanetila strela. V Rabljevi vasi pri Ptujju je do tal pogorelo gospodarsko poslopje posestniku Ivanu Zorčiču in presega nastala škoda 40.000 Din.

△ S policije. Iz veže na Pobreški cesti 6 je neznan tat ukradel upokojencu Ivanu Beretu dvokolo znamke »Styria«, vredno 1000 Din. — Sodavčarju Edvardu Kampu pa je nekdo z voza na Glavnem trgu ukradel konjsko odejo, vredno 350 Din.

△ Smarnica mesto vina. Neka mariborska gostilničarka je kupila pred dnevi neke pri Sv. Ani večjo množino pristnega vina. Seveda je bila razočarana, ko je ugotovila, da je valec M. T. je dovoljena polovična voznina po stilničarki zaplenila posestnika so pa ovadili.

Celje

■ Državna dvorazredna trgovska šola. Završni izpit v junijskem roku šolskega leta 1934-35 se je vršil pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. Dolence Mateja, direktorja trgov. akademije v pokoju iz Maribora. K izpitu se je prijavilo 10 kandidatov in 14 kandidatinj, skupaj 24. Od teh je 6 kandidatov ozir. kandidatinj prestalo izpit s prav dobrim in 2 z zadostnim uspehom. Pravico do polaganja popravnega izpita v septemborskem roku imajo 4 kandidati ozir. kandidatije. Izmed kandidatov in kandidatinj so položili izpit: Babič Stanislav, Čepin Ivan, Dirmajer Rihard, Fras Ferdinand, Krušič Valter, Škerl Miloš, Stok J. sip, Čepuš Elizabeta, Čater Jožefa, Ferdič He na, Kolenc Brigita, Kosi Pavla, Loibner Hedvika, Marinko Roza, Oražem Marija, Šketa Angela, Švajger Ljudmila, Vidmajer Marija, Zabukošek Justina in Zidanšek Milena.

■ Diplomski izpiti. Na zagrebški univerzi je diplomiral za inženirja gozdarstva gosp. Ivan Možina, na filozofski fakulteti pa si je pridobil diplomu gosp. Oskar Reddi. Obema Celjanoma čestitamo.

Gradim, štedim kupim . . . LUTZ
Tovarna Lutz-peci, Ljubljana-Siška

■ Vpisovanje v šolo. Vpisovanje v prvi razred deških mestnih šol bo v soboto 31. avgusta od 9. do 12. in 15. do 18. v upraviteljevi pisarni. Tam bodo tudi vpisovali deco z dovršenim četrtim letom v zabavišču (otroški vrtec).

■ Razstava obrtno-nadaljevalnih šol bo poseben oddelek na letošnji razstavi v Celju. Poleg risb bodo tudi izgotovljeni izdelki pokazali spretnost in pridnost učenca v praksi.

■ Mestno kopališče. Za mestno kopališče je od 1. t. m. spremenjen red. Do preklica bo kad in prha za moške na razpolago ob torkih in četrtkih popoldne, za ženske pa ob sobotah popoldne. Parna kopelj je za moške odprta v torek popoldne, za ženske pa ob četrtkih popoldne.

Velika fotoamaterska razstava v Mariboru

Za časa Mariborskega tedna bo prirejena velika fotoamaterska razstava, na katero uprava Mariborskega tedna vabi vse fotoamaterje. Pogojí so: 1. Sodeluje lahko vsak fotoamater s slikami umetniškega značaja in pozitivne tehnike. Neokusno izdelane in z roko kolorirane slike se ne sprejmejo. Motivi slik so poljubni. 2. Interesenti smejo vpslati največ 10 slik. Velikost slike mora obsegati 18 cm. Slike se naj pošljejo nenrlepljene in brez okvirjev. 3. Razstavna pristojbina za sodelovalce znaša 25 Din. Pristojbin se ne vrne. 4. Na hrstu slike je treba navesti tekočo številko, ime slike in točen naslov. 5. Točno izpolnjene prijave naj se pošljejo Mariborskemu tednu najkasneje do 23. julija. Pošiljke, ki bi prispele pozneje, ne pridejo v poštev. 6. Uprava MT bo polagala na slike največjo pažnjo, ne odgovarja pa, če slike pri transportu zmanjkajo ali se pokvari. Po končani razstavi bo uprava MT vrnila slike avtorjem. 7. Pri otvoritvi razstave dobi vsak razstavljaec brezplačen katalog, ki je obenem potrdilo za sprejete slike. Vsa razstavljalca prejme spominsko plaketo, medtem, ko bodo najboljše slike nagrajene z denarjem, zlatini, srebrnimi in bronzastimi plaketai ter drugimi nagradami. 8. Od prodanih slik dobi MT 15% stroškov. 9. Uprava MT si pridržuje pravico za razmnoževanje razstavljenih slik, če ji avtor tega ni izrečno zabranil. 10. Proti odloku razstavljalnega odbora in ocenjevalnega sodišča ni priziva. V spornih primerih odloča razstavni odbor. 11. Posebno plaketo prejmejo fotoklubi in fotosekcije, ki bodo imeli največ razstavljenih slik. 12. S podpisom na prijavnici potrjuje vsak pošiljatelj, da so slike njegovo lastno delo in da sprejme vse razstavne pogoje. — Za prijavnice in druga pojasnila se obrnite na upravo Mariborskega tedna, Maribor, Aleksandrova cesta 35.

Radovljica

Obrtna razstava. Obrtniško društvo za sodni okraj Radovljica priredi pod pokroviteljstvom srezkega načelnika g. dr. Ivana Vrečerja od 21. julija do 15. avgusta v vseh prostorih osnovne šole v Radovljici svojo prvo obrtno razstavo. Da si obrtništvo vsaj malo opomore in vzbudi zanimanje za svoje izdelke tudi med interesi izven radovljiškega okraja, prireja letos razstavo svojih izdelkov, kjer bodo zastopane vse panoge obrtništva. — Vso javnost je sedaj vabimo, da poseti obrtno razstavo, saj je Radovljica tudi sicer vredna, da si jo vsakdo ogleda.

Vitanje

Poskušen samomor. Poskušal se je usmrtiti z lovsko puško posestnikov sin Jožef II. iz Pake. Ranil se je smrtonovarno. Odpeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Požar. V gospodarskem poslopju posestnika Blaža Rošerja v Stranich pri Vitanju je izbruhnil 26. t. m. po polnočni ogenj, ki je v kratkem vpepelil poslopje docela. Živino so še pravčasno rešili. Zgorelo je mnogo sena in slame, potem več kmetijskih strojev in kmetijskega orodja ter skoro nov voz. Po požaru povzročena škoda znaša okoli 30.000 dinarjev, krita pa je z zavarovalnino. Ogenj je najbrž nastal iz neprevidnosti nekega brezposelnega, ki je prenočeval isto noč v poslopju.

Državni praznik »Vidov dan« smo praznovali tudi v našem trgu kar najbolj mogoče slovesno.

Prijatelj in somišljenik!
Sklicujte se pri svojih nabavkah na oglase v našem listu!

Trbovlje

Kresovanje. V četrtek, na večer pred praznikom slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda priredila tukajšnji podružnici Cirilmetodove družbe kresovanje na Kolku (Spicberg). Vabimo vse.

Meščanska šola je dobila z odlokom ministrstva prosvete ime po pisatelju Ivanu Cankarju.

Nesreča. Znanemu in uglednemu stavbeniku g. Ročaku se je primerila huda nesreča. Padel je s kolesa in si zlomil nogo. Zelimu mu skorajšnjega okrevanja.

Na morje pojejo. Jutri se odpelje na izlet na Sušak 110 podmladkarjev in podmladkaric JS iz vseh petih šol pod vodstvom poverjenikov Podmladkov JS na tukajšnjih šolah.

Stopnišče pred cerkvijo je dokončano. Nad spominsko ploščo, ki je bila odkrita lani 1. decembra v spomin na marsejsko tragedijo, se dviga steber z lepo električno svetilko na vrhu.

Otvoritev sprehajališča. V soboto na praznik sv. Petra in Pavla je bilo otvoreno novo sprehajališče na Klečko, ki ga je z velikimi žrtvami in v nemo zgradilo Olepševalno društvo. K tej slavnosti se je zbrala družba trboveljskih odličnikov z gospodom županom Klenovskom na čelu. Predsednik Olepševalnega društva g. upravitelj Plavšak se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k zgradbi sprehajališča. Spominski hrasti so zasajeni gen. Maistru, polk. Švabiču, poročniku Malgaju in bazojskim žrtvam; lipe pa bodo cvetele v spomin Slomšku, Strossmajerju, Aljažu, Cankarju in žrtvam dela v rudniku. S posebno skrbjo je bil izdelan ta poslednji spomenik. V hrib je vsekani vhod v rudnik z rudarskim emblemom in pozdravom »Srečno!« Pred vodom pa je nasuta prst, nabrana na grobovih vseh onih naših rojakov, ki so postali žrtve nevarnega dela v rudniku. Hanišnik Jožef, pesnik in skladatelj, Slomškov sodobnik, ki je bil župnik v Trbovljah, pa je dobil svoj spomenik pri oddihu, ki se imenuje po njem. Hvaležni moramo biti Olepševalnemu društvu, posebno pa njegovemu žilavemu tajniku g. T. Gučeku.

Dobova

Dobovska šola je proslavila svoj zaključek 28. t. m. z zelo prijetno Vidovega dne v dvorani g. Kramerja. Pomembnemu patriotičnemu govoru, ki ga je imel učenec 4. razreda višje nar. šole, je sledil ljubeč prizor, ki ga je sestavila za oder tukajšnja učiteljica Amalija Collanti. Temu prizoru je sledila trojejanika »Jure«, ki so jo otroci pod vodstvom učiteljice Collanti je zelo dobro igrali. Za petje je pa poskrbel g. šolski upravitelj.

Št. Peter pod Sv. gorami

Slavnost. Preteklo nedeljo je priredila naša šolska mladina pod vodstvom svojega učitelja zaključno šolsko slavnost s prav pestrim sporedom. Mladinska igrice je bila prav srečno izbrana in dobro naštudirana. Najbolj sta se izkazali učenki Požek Cilka in Lojen Marija. Pevske točke je vodil gosp. učitelj Mominko z uspehom. Oblike, ki so jih sešile naše učiteljice, so napravljale poseben kras slavlju. Posebna zahvala pa šolskemu upravitelju g. Tonetu Robiču in njenovi ge. soprog.

Jesenice

Tok v opoldanskem času. Zadnje čase se pojavlja, da deželna elektrarna odklopi električni tok v opoldanskem času, t. j. ob času ko oddaja ljubljanska radio postaja. Ali bi ne bilo možno, da elektrarna popravi izvrši po 14. uri, tako da bi poslušalci nemoteno poslušali opoldanski radio spored.

Prapori Jadranske Straže v Brežicah

Preteklo nedeljo so izročili mladim jadranskim stražarjem na meščanski šoli v Brežicah prapore podmladka Jadranske straže. Na večer pred slavnostjo je mladina z uspehom priredila akademijo v dvorani Narodnega doma. Nedeljske proslave se je udeležil predsednik krajevnega odbora Jadranske Straže ravnatelj g. Mikolič, ki je mladino tudi ogovoril ter ji čestital k proslavi. Po blagoslovitvi praporov so kumi in kumice zastave izročili mladini. Kumice za meščansko šolo je bila ga. Ana Srebrčeva, za šolo dr. Zdošek Josip, za šolo v Dobovi ga. Marica Pergerjeva in g. Zabkar za šolo v Arčičah. Mladini je ob tej priliki čestital tudi sreski načelnik g. Ciril Poklukar. S prapori je mladina in številno občinstvo z vsemi predstavniki oblasti stopila v sprevod, ki je bil eden najlepših v Brežicah.

Občni zbor »Tabora« v Kamniku

Preteklo nedeljo je imel kamniški »Tabor« svoj III. redni občni zbor, katerega je otvoril predsednik g. Peterlin. Spominjal se je, dvih tovarišev Petra Klavčiča in Spacapana Jožeta, ki ju je v preteklem poslovnem letu smrt iztrgala iz vrst Taborašev. Naglašal je, da mora društvo biti predvsem nacionalno društvo in da mora delati kakor so delali Srbi za svojo Koroško. Tajniško poročilo je prečital tovariš Mrevlje. Društvo je mnogim pomagalo, da so vztrajali v boju za življenje. Društvo je priredilo pet predavanj. Predavali so dr. Žiberna, dr. Gaberšek, dr. Vrčon, dr. Dekleva in prof. Peterlin. Blagajniško poročilo gov. Zidariča priča o velikem socialnem delu, ki ga je društvo izvršilo v preteklem letu. Število odbornikov so povečali za dva člana. Novi upravi predseduje prof. Peterlin Alojz.

G. Ivan Dimnik o delu, načrtih in vzgojno-izobraževalnem poslanstvu učiteljev

Ivan Dimnik ni človek razpoloženja: razum vedno vlada nad njegovimi čustvi. Ima železne živce in prav v tem vidim skrivnost njegovih uspehov. Ko se je zdelo na lanski skupščini J. U. U. v Beogradu, da se po zadnjih letih hude krize, učiteljska organizacija končno sesuje, so videli vsi edino rešitev še v Dimniku. In res je prevzel predsedstvo in rešil organizacijo. Tako ni Dimnik samo vodja slovenskih učiteljev, temveč stoji zdaj sploh na čelu vsega učiteljstva v državi.

Blizajo se dnevi nove skupščine Učiteljskega združenja. Po burnih zborovanjih zadnjih let je zopet živo zanimanje učiteljstva in vsega našega razumnštva, kako bo letos. Eno leto dela

G. Ivan Dimnik, predsednik Jugoslovanskega učiteljskega združenja.

ima sedanje vodstvo za sabo. Zanimala me je bilanca tega dela. Izvedel sem, da je g. Dimnik v Ljubljani. Stopil sem zato na ljubljansko sekcijo do njega in sem mu razložil svoje želje. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru. Na moje vprašanje, kakšen je danes položaj v Učrženju, mi je Dimnik ponudil stol, sam pa je naslonjen ob mizo tehtal besede:

Organizirana armada 20.000 učiteljev

»Učrženje je kot bolnik po hudi bolezni. Zdravje prihaja počasi, a gotovo. Razpoloženje članstva je prav dobro in naglo se vrača zaupanje v centralno upravo. O tem govorijo tudi številke. Armada organiziranega učiteljstva, ki je štela v začetku leta 18.000 članov, jih ima danes že nad 20.000. Dela se počasi in sistematično, točno po sistemu, ki je bil preizkušen v Dravski banovini. Ponekod so uspehi prav lepi. Lepo napreduje delo tudi v Primorski in Vrbaski banovini, le Savska banovina ne more še povsem prikriti svojih notranjih trenj.«

»Kaj pa opozicija v Učrženju?« sem ga vprašal, ko je območal. »Pravijo, da že dviga glavo, tako da se nam obetajo za skupščino v Sarajevu posebna presenečenja?«

Rahel nasmeš se je prikazal Dimniku na obrazu. »Napravil je dva, tri korake po sobi.«

Opozicija — bič, ki priganja k delu

»Opozicija je včasih zdrava. Bič je, ki nas priganja k delu. Zato pa organizacija v obče ne odklanja opozicije, ki ima pošteno namene, ki kritično premotri položaj in prihaja s pametnimi nasveti. Saj delo Učrženja je ogromno, nič čudnega tedaj, da se delajo tu in tam napake. Pametna, objektivna kontrola našega dela je potrebna. Opozicija pa, ki ima jedro v Beogradu in kateri se prištevajo le redki posamezniki v provinci, je znana po svojem razkrajnem delu. Stara je kot Učrženje samo, vodilne osebe se v njej včasih sicer manjavajo, metode pa in cilji ostajajo.«

Negativno početje enega dela opozicije

Prizadevanje te čudne skupine gre predvsem za tem, da zrušijo vsako upravo. S posebno vnetostjo se zaganjajo še v predsedstvo, čeprav so k njegovi izvolitvi sami še najbolj poskakali. Tako početje je za nas nerazumljivo, nezdružljivo in naravnost psihotično.

Tudi predsedstvu in sedanji upravi, ki spada po zaupanju članstva med naše dosedaj najmočnejše, ni prizanešeno. Deležno je istih »dobrot«.

Člani prejšnje uprave so začeli izdajati list, s katerim so hoteli omajati predsedstvo in zrušiti upravo. Ni se jim posrečilo. Po treh številkah je »Jugoslovanska učiteljska misel« klaverno prenehala.

Simpatično levo krilo opozicije

Imamo pa še drugo opozicijo, ki jo tvori levo krilo opozicije. Bolj simpatična je, bi rekel, kot prva. Bori se za svobodo besede in tiska, in je prišla tudi načelno borbo za izpremembo pravil. Ta skupina izdaja tudi svoj poseben list »Učiteljsko stražo«, od katere so izšle doslej tri številke. Ni pa opaziti, da bi gibanje zajelo širši krog učiteljstva.«

Zapel je telefon. Dimnik se je dalj časa pogovarjal z uredništvom nekega lista. Ko se je vrnil k meni, je dejal smehljaje:

Sodelovanje med Učrženjem in prosvetno upravo

»Vsi mislijo, da se je začel med Učrženjem in prosvetno upravo boj na nož. Nasprotno. Odnosaji se razvijajo v pravcu medsebojnega kontakta in zaupanja. Saj v splošnem je tako. V posameznih primerih je prišlo med prosvetno upravo in Učrženjem sicer do disonans, sindikalistična struja pa, ki bi bila za popoln prelom za upravo in za borbo brez kontakta, še ni mogla prodrati. Ob ponavljajočih se primerih nesoglasja pa bi znala pridobiti na številu. Očitki, da hoče Učrženje prosvetni upravi diktirati, ne drži. Dobro vemo, da bi bili taki odnosaji z upravo nezdružljivi. Učrženje pa noče nič nepravilnega. Poteguje se le za pravno in socialno zdrave temelje pri izvajanju prosvetne in posebno še osebne politike.«

Važno poglavje o nameščanju, premeščanju!

Do pravega soglasja med prosvetno upravo in Učrženjem ne pride, dokler ne dobi zakon o narodnih šolah svojega dodatka, ki slednjič vendar pravično uredi poglavje o nameščanju, premeščanju in o disciplinskem postopku.«

Delamo s polno paro!

»Kako pa napreduje delo v centrali Učrženja?« sem se obrnil do Dimnika.

»Delamo s polno paro,« je dejal, medtem ko je listal po kupu tipkanih okrožnic, ki mu jih je prinesla uradnica v pregled. »Delo je v tekočem letu silno naraslo. Čeprav dela sedanja uprava z dvestotisoč Din manjšim proračunom kot lani in s pol milijona manjšim kot prejšnja mu porastel najmanj za 50%. Razen razmeroma kratke dobe po marsejskem atentatu, ko so nam roke v bolesti omahnile, predstavlja ves ostali čas dobo prav intenzivnega dela.«

Učrženje je bilo primorano osnovati svoj posebni personalni in — zaradi množičnih se pravnih primerov — tudi svoj pravni referat. Tako je zdaj organizacija primerno oborožena, da brani svoje članstvo, pa naj si bo v personalnih, kakor tudi pravnih zadevah. Jasno je, da se pred vsem tem tudi strokovna plat ni zanemarila. Sestavil se je poseben naučni osek, ki pripravlja vse akcije Učrženja v šolskih in pedagoških vprašanjih.

»V poslednjem času se mnogo govori o reformi učiteljstva. Se je ukvarjalo morda tudi Učrženje kaj s tem vprašanjem?«

»Seveda, je odgovoril Dimnik. »Reformi učiteljstva hoče posvetiti letos prav posebno pažnjo, zato je postavilo na dnevi red vseh banovinskih skupščin in — kot sintezo — tudi na glavno skupščino temo o reformi učiteljskih šol in

učiteljskih praktičnih izpitov. Centralna uprava je izdala o tem vprašanju tudi dve knjižice. Ali vam še ni znano? Za obravnavanje šolskih pedagoških in prosvetnih problemov smo ustanovili letos posebno »Pedagoško biblioteko«. Poleg že omenjenih, je izšel v tej knjižnici tudi učni načrt za narodne šole od našega priznanega pedagoga Ernesta Vrancea. In ker smo že pri publikacijah, naj vam povem, da je Učrženje založilo še Učiteljski koledar J. U. U., ki ima poleg mnogih praktičnih navodil tudi šematičen vsega učiteljstva v državi. Da izdajamo stanovski list »Narodno prosveto«, pedagoško revijo »Učitelj« in mladinski list »Jugoslovenčeta«, sami dobro veste, ni vam pa morda znano, da je ta poslednji list s svojimi 40.000 naročniki najbolj razširjeni mesečnik v državi.

V načrtu ima Učrženje razen tega še list za roditelje, ki naj bi ustvaril tesnejšo zvezo med šolami in domom. S prihodnjim šolskim letom začne izhajati tudi koledar za učence narodnih šol, ki ne bo služil le šolski mladini, ampak bo posredno koristil tudi šolskemu muzeju, čitalnici in knjižnici J. U. U.«

Načrti za bodočnost

»Imate še kakšne načrte za bližnjo bodočnost?« sem ga vprašal, ko je območal za hip.

»Imamo — in mnogo,« je odgovoril in se je zamislil.

Ojačiti hočemo zvezo s slovenskimi učiteljskimi organizacijami v drugih državah in z učiteljsko internacionalo v Parizu. Za sistematični studij šolstva in prosvete bomo organizirali posebne pedagoške ekskurzije po državi in v inozemstvo. Osnovni namen namreč posebno centralo za šolske muzeje in za učiteljske mladinske pevske zbornice. Tudi v socialnem pogledu ima uprava mnogo lepih načrtov. Predvsem misli razširiti učiteljsko Samopomoč in kreditne zadruge po vseh banovinskih sekcijah. Prav tako je v zamisli osnutek socialnega fonda Višeskega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Učiteljski dom je pretesen, treba ga bo dvigniti vsaj za eno nadstropje. Tudi vprašanje zemljišča, na katerem stoji dom, kliče po nujni rešitvi.«

Zopet je nekdo trkal. Vstal sem in se poslovil. Na vratih sem se vprašal: »Kaj mislite, kakšna bo letošnja skupščina v Sarajevu?«

»Ali bo najmirnejša in najbolj plodovita izmed vseh dosedanjih, je odvrnil smehljaje, ko mi je stisnil roko v slovo, »ali pa najburnejša. To vse je odvisno od tega, ali prosvetna uprava reši do tedaj nekatera personalna vprašanja, pri katerih je prizadeto celo vodstvo Učrženja samo.«

Odšel sem. Zunaj me je zajel hrup mestnega vrveža. Ljubljana je zaživela v znamenju evharističnega kongresa. Goste vrste množice so se valile proti Stadionu.

Albert Sirok.

Okrevališče in letovišče na Posavcu

Ljubljanski mestni delavci so si uredili gospodarsko letovišče, ki vabi tudi druge goste

Na eni najlepših točk vprav sredi Gorenjske, tam, kjer cesta s postajice Otoče na Brezje preskoči cesto čez Savo in se na Posavcu strne v glavno cesto, so si ljubljanski mestni delavci uredili najvabljivejše okrevališče, ki je dostopno tudi drugim gostom. Ob obeh cestah takoj tik mosta čez Savo so kupili veliko gospodsko poslopje na Posavcu, kjer je bila že sedaj znana in zelo obiskovana gostilna. Najboljši mojstri so poslopje tako preuredili in najmodernejše opretili, da je ljubljanska mestna delavska zavarovalnica danes zavidanja vredna lastnica vzornega okrevališča in letovišča, ki reprezentira vrednost najmanj pol milijona dinarjev.

Morda od nikoder ni tako veličastnega pogleda na vso Triglavsko skupino, kakor s Posavca tik ob zeleni Savi, menda pa tudi nobeno letovišče na Gorenjskem nima tako centralne in priprave lege za izlete na vse strani. Najbližja okolica je skoraj samo gozd in pa Sava, od koder neprestano pihlja osvežujoča sapa, da je z osonom prepojeni zrak pravi balzam. Takoj nad Posavcem kakor jaslice leži stara božja pot Ljubno z udarjeno Materjo božjo, obenem je pa Posavec tudi najbližji sosed Marije Pomagaj na Brezjah. Podvinjski grad z grofi Polignac, pretendentji na francoski prestol, in bogate Mošnje ter Radovljica, Lesce in sam Bled, na drugi strani pa gostoljubno Podbrezje in bližina Kranja ter Tržiča, a onstran Save naglo napredujoči Podnart, prekrasno ležeča Dobrava, starodavna Kropa in zgodovinska Kamna gorica: kjer imajo pa ljubljanski mestni nameščenci že tudi svoje krasno okrevališče »Jelovica«. To ime nas opozarja, da imamo s Posavca tudi najpripravnejše izlete v Jelovico in na Ratitovec čez Jamnik in Dražgoše v prelepo Selško dolino. Izlet v Karavanke so najpripravnejši od tod, le dober skok je pa k Sv. Joštu.

Okrevališče Posavec ima 6.000 kv. m vrta tik ob Savi, kjer so najpripravnejši prostori za kopanje. Pod senčnimi lipami in gabri sedi na visoki skali prav nad Savo. Hladno je tu, saj ti dela senco ledenica, vedno polna hladnega piva. Iz nekdane žage bodo nad Savo napravili veliko zaprtro verando, a tudi na hiši sami te vabita dve prostorni, pokriti in zaprti verandi. Sedem visokih sob s po 4, 2 in 1 posteljo pričakuje tuje in tudi na podstrešju graje 7 samskih sob, za sedaj bo pa tu skupno ležišče. Seveda je v enonadstropni hiši tudi kopalnica, za moške in ženske, ločene moderne umivalnice in dosti angleških WC, seveda pa tudi elektrika in celo lasten vodovod z izborno pitno

vodo. Velika skupna obednica in druga prostorna gostilniška soba sta prav prijetna prostora, posebno pa bo vsakemu ugajala naravnost sanatorijska snaga v veliki kuhinji. Ravnatelj ljubljanskih mestnih nasadov g. Lap bo uredil okolico in vrt, sedanji najemnik g. Zober je pa poseben strokovnjak v kletarstvu, njegova sostra ga. Zitzerschlagerjeva pa po vsej Ljubljani sloveča kuharica. Seveda imajo tudi kegljišče, a najboljše radija niti omenjati ni treba.

Najčudovitejše so pa cene, saj člani plačajo na dan za vso preskrbo s stanovanjem vred le 18 Din, za nečlane pa velja penzija s štirimi obroki le 28 Din. Hrana je seveda dobra in meščanska, kakor po vseh naših prireditvah.

Vsa dela in vse poslovanje nadzoruje šef zavarovalnice ljubljanskih mestnih delavcev, magistralni direktor g. Jančigaj, ki ima sploh največje zasluge za to čudovito zavetje »Jugoslovenskega delavstva. Administracijo vodi g. Kogovšek, stavbna dela pa g. Hronek, seveda oba z mestnega magistrata. Gostje se že oglašajo in traba se je takoj pobrigati, če hočete uživati prijetnosti Posavca, drugače se pa obrnite na penzijo »Jelovica« v Kamni gorici, ki je že tudi skoraj do zadnje sobe zasedena. Tudi tu plačajo ljubljanski mestni nameščenci samo 26,50 Din na dan, nečlani pa 35 Din, kar je pač malenkostna za vso preskrbo in komfort.

Češkoslovaško prst na grob kralja Aleksandra

Pobuda češkoslovaško-jugoslovanske lige, da položi na grob blagopojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja žaro s češkoslovaško prstjo v znak simbolne počastitve češkoslovaške spominu velikega kralja, je dala povod ganljivim manifestacijam v zgodovinskem mestu Velehradu na Moravskem in v Bradnu na grobu generala Štefanika.

Včeraj je v svečani dvorani praške občine župan g. Baxa izkazal čast velikemu kralju s pretresljivim govorom v navzočnosti jugoslovanskega poslanika Grisogona, zastopnikov posavske zbornice in senata, več generalov, zastopnikov legionarjev, univerze in množestvilnih predstavnikov jugoslovansko-češkoslovaških lig, dalje zastopnikov Beograda, Zagreba. Brna in drugih češkoslovaških mest. Svečana manifestacija se je začela s petjem pesmi »Što čutiš, Srbije tužni«, končala se je pa s češkoslovaško in jugoslovansko himno.

Odmevi

V pravih društvu »Ulrich von Hutten Gesellschaft«, ki ima svoj sedež v Berlinu-Friedenau, čitamo med drugim: »Kot potrebno izpolnitev svobode vesti zahteva »UvHG« od vsakega svojega soborca življenje junaške zvestobe do nemške narodnosti, do nemškega rasnega telesa in do nemške rasne zgodovine. Ne zahteva od svojega soborca priznavanja določenega prepričanja, marveč samo življenje in dejanja junaške zvestobe do Nemstva in do njegove neizrazne, a nobeni misli dostopne božje podlage (!). Zato zavrača židovstvo in krščanstvo, kakor tudi posebno judocentrično zgodovinsko naziranje in ji postavlja nasproti nordijsko-narodno zgodovinsko prepričanje kot edino Nemcu lastno zgodovinsko naziranje.« — Tipičen slog »prerogovene« Nemčije!...

Koliko je Judov v Nemčiji? Na to vprašanje je pred dnevi odgovoril pruski ministrski svetnik dr. Conti, ki je o tem problemu razpravljal v seminarju za narodno-politično pedagogiko na visoki politični šoli v Berlinu in prišel do zaključka, da je v Nemčiji še vedno okoli 2 in pol milijona Judov, od katerih je najmanj 500 tisoč čistokrvnih Judov izraelske veroizpovedi (»mosaische Volljuden«), 300.000 čistokrvnih Judov drugih veroizpovedi, okoli 750.000 pa takih s pomešano krvjo. Ker so nekateri optimisti v tretjem Rajhu menili, da je vseh Judov v Nemčiji večjemu le še 600.000, je dr. Conti na bazi gori navedenih števil opozoril na veliko in nujno analogo vseh »čistokrvnih« Nemcev, da to zalego uničijo...

Rimski dopisnik »Völkischer Beobachter«-ja javlja svojemu listu o stališču Italije v habsburškem vprašanju in piše med drugim: »Italijanske argumente, da more Avstrija iz same sebe črpati življenje, jemljejo v Rimu samo za čisto politične argumente, ne pa za dejstvo. Tu prav dobro vedo, da je Avstrija, kakor tu pravijo, glava brez telesa in da jo je zato mogoče obdržati pri življenju le, če se ji telo ustvari. Prav zato pa tudi mislijo, da se »anšlus« ne bo mogoče izogniti, če se Avstriji ne bo nudilo ekspanzijskih možnosti. K temu prihaja še italijanska zamisel posebne evropske kulturne misije Avstrije, ki ni treba, da bi bila, kakor nam to zgodovina dokazuje, samo nemška, marveč naj bi se razvila v rimsko-katoliško misijo. Odbija sicer misel, da bi neznanca Avstrija bila v službi nekega nadnarodnega principa, medtem ko bi pri tem slepo sledila abstraktni avtoriteti Cerkve. Pri razboritih elementih v Avstriji bi vodila taka misel, tako menijo v Rimu, tja do daljnosežnega cilja nekega Panevrope pod vodstvom Habsburžanov... Povratek Habsburžanov, tako mislijo, bi imel tolikšno silo na nasledstvene države bivše podonavske monarhije (!), da bi se to svojemu nekdanjemu središču brez pridržkov (!) spet približale. Prvi korak k temu naj bi bila personalna unija Avstrije in Madjarske. Nemške skupine na Češkoslovaškem, Madjarskem in Jugoslaviji (!) pa bi k temu še po svoje (!?) pripomogle... Skoda, da nam dopisnik ne pove, kako in s čim bi te skupine pripomogle do izvedbe tega načrta!

Ob sklepu konference novinarskih agencij v Pragi je imel zunanji minister dr. Beneš govor, v katerem je govoril tudi o pomenu poročevalske službe: »Globoko sem prepričan, je dejal dr. Beneš, da predstavlja poročevalska služba časopisnih agencij zelo dragocen prispevek za mednarodno zblizanje in za ohranitev mira. Netočne in pretirane informacije lahko skale medsebojne dobre odnose med državami, prav tako kakor objektivne in nagle informacije lahko store izredne usluge, če jih dajo poročevalci z zavestjo odgovornosti in če so sestavljene v duhu zagotovitve miru in mednarodnega sodelovanja. Češkoslovaška republika ima samo en cilj, in to je mirno sodelovanje za gmetni in moralni napredek sveta. Zato češkoslovaška vlada zelo cení delovanje poročevalskih agencij in je zadovoljna s uspehi sedme konference, ki se je sestala na Češkoslovaškem v izredno važnem trenutku, ko se kristalizira bodočnost Evrope in sveta.

Joachim v. Rübenrop, vodja nemške delegacije pri angleško-nemških pogajanjih, je ob svojem odhodu iz Londona podal izjavo o sklenjenem sporazumu, iz katere posnemamo tele značilne besede: »Mi Nemci mislimo, da pripada Evropi velika misija za skupno dobro civiliziranega sveta in bil bi zelo srečen, če bi se vse države hotele o tem prepričati. V alternativni med konsolidacijo evropskih držav in med povratkom blagostanja, ki edino more zagotoviti obstoj prebivalstva našega kontinenta, na eni, ter splošnim kaosom na drugi strani, sem uverjen, da se nahajamo prav sedaj na najboljši poti rešitve naših problemov. Menim, da morajo v skupnem naporu po ohranitvi kulture starega sveta ostati Anglija, Francija in Nemčija, kakor tudi druge evropske države, združene... Mislimo, da sta nam močna Evropa in močan britanski imperij potrebna. Slediti moramo načelom razuma in pozabiti naše notranje zmede v starem svetu. Če hočemo popolno obnovo Evrope, kakor je to pred kratkim dejal kancler Hitler v svojem govoru, se moramo naučiti širše misliti in pri tem imeti tudi neko vero.«

Sport

Concordia vodi!

Zadnje kolo tekem za državno prvenstvo, v soboto in nedeljo, je prineslo par presenečenj, ki niso ostala brez vpliva na prvenstveno tabelo. Sarajevska Slavija je na lastnih tleh zaslužno odpravila Hajduka z 2:1. Ta poraz in pa dejstvo, da je Concordia oba dneva zmagala nad Baskom in Primorjem, sta vplivala na vodstvo v prvenstveni tabeli, kjer se je pomaknil Hajduk na drugo mesto, Concordia pa je prišla na čelo z razliko 2 točk. Sploh pomenita oba dneva prvenstvenih tekem velik uspeh za zagrebški nogomet. Tudi Hašk je obakrat zmagal, tako nad Primorjem, kot tudi nad Baskom in je zavzel tretje mesto v tabeli, z istim številom točk kot Hajduk (14), čeprav je odigral 1 tekmo manj.

Največji uspeh pa beleži Gradjanski, pred kratkim se outsider, ki je zmagal v Beogradu nad prvakom BSK-om 2:1 in se je pomaknil s tem na sredino tabele.

Naš ligaš se to pot ni boril baš srečno, oba dneva je moral kloniti z rezultatom 4:0. Pripomniti pa je treba, da je dal drugi dan proti stlačeno razpoloženi Concordiji mnogo boljšo igro, kot pa dan prej proti Hašku in so bili v Zagrebu prav za prav presenečeni nad tako »nizko« zmagom Concordije, ki je nastresla dan prej Basku kar 9 golov.

Prvenstvena tabela izgleda torej po teh tekmah takole:

Concordia	13	5	6	2	28:14	16	(10)
Hajduk	13	5	4	4	40:22	14	(12)
HAŠK	12	6	2	4	24:23	14	(10)
BSK	11	6	1	4	31:16	13	(9)
Jugoslavija	10	5	2	3	21:15	12	(8)
Gradjanski	9	5	1	3	14:13	11	(7)
BASK	12	4	3	5	29:32	11	(13)
Slavija (S)	12	4	1	7	18:29	9	(15)
Slavija (O)	12	3	3	6	17:36	9	(15)
Primorje	12	2	3	7	11:34	7	(17)

Ilirija : Svoboda 7 : 2 (1 : 0)

Maribor, 30. junija.

Nedeljska tekma je bila izredne važnosti za oba nasprotnika. Svoboda je bila v nevarnosti, da jo doleti izpad iz podzemne lige, za Ilirijo pa, da ostane pretendent za prvo mesto. Tega dejstva sta se v polni meri zavedala tako Ilirija, kot Svoboda, ki sta postavili na igrišče svoje najboljši ljudi. A tudi mariborska sportna publika je prihitela na igrišče polnoštevilno in jo je bilo okoli 1.000. Važnost tekme je še povzdignil sodnik g. Višnjic iz Zagreba.

Ilirija je bila vsekakor boljši nasprotnik in si je zmagovo v polni meri zaslužila. Treba pa je reči, da šele po trdem naporu. Od vseh formacij moštva je bila najboljša obramba, ki je posebno v prvem delu igre rešila marsikatero kritično situacijo. Kril-ska vrsta se je uveljavila šele proti koncu, ko je poprijela trdo za delo in uspešno podprla napad. Isto je bilo z napadalci, ki so zaigrali v polnem poletu šele ob zaključku in natresli nasprotniku v mrežo kopico golov. Ugajali so posebno Pikič, Lah in Svetić z razantnimi streli.

Svoboda je šla v boj z le majhnimi izgledi na uspeh. Fantje, podprti od domačega občinstva so nudili le v prvem polčasu precej odpora ter igrali z veliko voljo in požrtvovalnostjo. Ko so jim pa pošle moči so se vse formacije zrušile in Ilirija je bila absoluten gospodar na igrišču.

Kultura

Koncert Pevske zveze

Koncert »Pevske zveze«, ogromno množice slovenskih pevki in pevcev, ki so neudržljivo vadili za to priliko, ni mogel biti neopažen v okviru evharističnega kongresa. Za lep uspeh so se prizadevali gg. Ludovik Puš, prof. Matija Tome in največ pa g. prof. Marko Bajuk, ta žilavi pevski organizator. Romali so po vsej Sloveniji in poučevali zbor posamič in v večjih skupinah, da bi bilo skupno petje vseh zborov na koncertu pred Križankami res dostojno, veličavno in slavno primerno. Ta namen se je prirediteljem ob uvaževanju vrednem naporu, trudaljubnosti popolnoma posrečil.

Ze samo impozanten nastop mešanega zbora Pevske zveze je vzbudil občudovanje. Skladbe L. Puša, prof. M. Tomea, monsign. S. Premrla so bile pa uvečbane s posebno ljubeznijo, precizno, celo z gotovimi finisami v dinamiki in agogiki, ki jim naši zbori niso vselej kos. Dirigent g. prof. M. Bajuk je to z vseh strani naše lepe domovine znašeno pevsko družino obvladoval zmagovito. Vsi glasovi so bili dobri in učinkovito zasedeni. Izkazal se je tudi koncertni prostor — namesto Kongresnega trga — zelo ugoden in akustičen. Do divergenc in trenutnih pretresljajev v tempih ni prišlo, ker so pevci in pevke z vso pozornostjo sledili kretnjam svojega vodje. Se celo fugirani in zapleteni stavki so šli gladko, razen manjših neugod, ki se pa pri taki masi prav lahko pripetijo. Tudi v intonačnem oziru ni bilo razen moškega zbora v zadnji skladbi dokaj diferenc in nesoglasij. Samo vse izvajanje je občutno motilo nedisciplinirano ponašanje koncertne publike, ki se je deloma med koncertom pogovarjala, namesto da bi petje poslušala — kot na velesejmu pri tingeltangu. Pevski zvezi in njenemu odličnemu pevovodji g. prof. M. Bajuku pa rad na uspehu koncerta iz vsega srca čestitamo!

Ponovitev »Mesije«

Glasbeno društvo »Ljubljana« je ob evharističnem kongresu dvakrat ponovilo Händlovega

Svoboda je takoj ob pričetku pričela z vehementnimi napadi in spravila ilirijanski gol v resno nevarnost. Taki napadi so se ponavljali sporadično, vendar uspeha ni bilo. Ilirija se spocetka ni mogla znajti na majhnem igrišču in kljub veliki premoči, je šele proti koncu polčasa po Pikiču dosegla vodstvo. Kot že omenjeno, se je položaj izpremenil v drugem polčasu. Realizatorji golov so bili: Pikič, Doberlet, Slapar in Jug.

Sodnik g. Višnjic je sodil objektivno. V predtekmi je porazila mladina ISSK Maribora mladino SK Svobode 5:3 (4:2).

Kratke sportne vesti

Carnera k. o! Pred 70.000 gledalci je premagal v Newyorku mladi črnc Joe Louis italijanskega orjaka Prima Carnero v 6 rundi po čisto neenakem boju s knock-outom. Louis se je s 35,5 kg težjim italijancem (Carnera tehta 124 kg) naravnost igral.

Orsi ostane doma kljub vsem ponudbam iz Evrope. Igral bo za svoj stari klub: Independente — Buenos Aires.

11 milijonov gledalcev je gledalo letos angleške liga tekme. Največ gledalcev je privabil na svoje igrišče slavni Arsenal — v 21 tekmah 388.000 gledalcev.

AC Madrid je izgubil svojo prvo tekmo na Kanarskih otokih v Tenerifi 1:0.

Danski dolgoprogaš Henry Nielsen, ki je lani postavil na 3000 m s 8:18,4 nov svetovni rekord, je bil v Princetonu premagan od Američana Searsa. V teku na 2 angl. milj (3218 m) je zmagal Sears v 9:16,3.

Nov rekord v plavanju 200 m hrbtno je postavil v Budimpešti Nemec Hans Schwarz s časom 2:34,8 (dosedaj 2:37,1).

Revanšni dvoboj med angleškim prvakom težke kategorije Jack Petersenom in Nemcem Walterjem Neuselom v ogromni areni Wembley-Stadiona, je končal v 10 rundi (1 rundo prej kot pri prvem srečanju) z zmago Angleža. Neusel je bil tako razbit, da je sam odstopil od nadaljnje borbe. Kljub dežju je gledalo borbo skoraj 60.000 gledalcev.

J. E. Meredith, eden najznamenitejših atletov predvojne dobe (l. 1912. je zmagal v Stockholmu na olimpijadi v teku na 800 metrov) bo prišel iz Amerike in bo treniral lahkoatlete praške Slavije in pa češkoslovaško olimpijsko moštvo.

Na dirkališču v Moulthéry je zmagal v »Grad prix« Francije Rudolf Caracciola na Mercedes-Benz, ki je prevozil 500 km v času 4:00:56,6. 2. Brauchitsch (Mercedes), 3. Zehender (Maserati), 4. Fagioli (Mercedes), 5. Varzi-Rosenmeyer (Auto-Union), 6. Sommer (Maserati). Caracciola je dosegel srednjo hitrost 124,571 km, lani pa Chiron na isti progi 136,88 km.

Jimmy Hogan bo baje treniral avstrijsko nogometno olimpijsko (amatersko) enajstoro.

»Hermesove« motociklistične gorske dirke, o katerih se je že toliko govorilo in, ki so bile zaradi neugodnega vremena dne 30. maja preložene na poznejši čas, se bodo izvajale v nedeljo, dne 7. julija popoldne. Kakor se je videlo, so se zadnje dirkališčne dirke te delavne motosekcije obnesle neprimerno dobro in je zato upati, da bodo tudi prve njene gorske dirke v Gorenjski vasi nad Škofjo Loko izpadle kar najboljše. Nestprnemu pričakovanju Poljančanov za to motociklistično prireditev bo — seveda zopet ob ugodnem vremenu — 7. julija vendarle ustrezno.

»Mesije« z istim uspehom kot prvič. Morda se bolje, ker so se izravnali nedostatk, ki jih je kritika omenjala po prvem izvajanju. Svoje mnenje sem takrat v našem listu že povedal. Zbor in orkester, vsi solisti in še posebej dirigent g. Anton Dolinar, zaslužijo za izvedbo tega klasičnega oratorija odkrito priznanje in pohvalo. Nemalo so pripomogli v okvirju kongresa do lepih glasbenih večerov. Obisk koncertov je bil poveljen, vročina pa neznosna.

Ob priliki evharističnega kongresa

sem budno zasledoval tudi vse pevske prireditve. Tako sem se pojavil tudi 29. 6. ob osmi uri zjutraj v šentpeterski cerkvi, da poslušam petje uglednega in od mene spoštovanega Cirila Metodovega kora iz Zagreba. Kot je pri nas običaj, sem šel na kor, odkoder me je pa predsednik društva, ki me osebno pozna, prepodil, češ, da ni dovoljeno biti nikomur na koru. Hotel sem celo g. prof. Komarevskemu čestitati k lepim uspehom njegovega zbora, o katerih sem dobro poučen. Ker so me pa kot glasbenega poročevalca tako vladno odslavili, sem zboru vrnil recenzijske vstopnice za oba ljubljanska koncerta in se jih ne bom udeležil. — O vseh drugih pevskih prireditvah bom pa poročal.

Ob prenosu čudodelne podobe Matere božje iz Brezij v Ljubljano

sem poslušal v stolnici ljudsko petje znanih pesmi, ki so zelo učinkovite. In tudi pri sprejemu g. kardinala Hlonda je bilo petje ob mojstrskem spremljevanju na orglah g. monsign. Stanka Premrla divno. Ljudsko petje po prizadevanju g. stolnega dekana dr. Fr. Kimovca čezdalje bolj napreduje. Kar razveseljuje je poslušati cerkveno petje v masi, ki se priuči vsake pesmi po posluhu. So pa tudi skladbe tako dojemljive za uho in občute, da jih vsak pevec in vsaka pevka lahko zagradi. V ljudskem petju je pa vendar nekaj izredno veličastvenega in slovenski mentaliteti povsem prilagodnega. Z. P.

Sokolstvo

Slovansko Sokolstvo

Iz ruskega Sokolstva v emigraciji. Raznere v ruskem Sokolstvu se še niso izboljšale in tudi še ni prišlo do pomirjenja med obema strujama v Pragi in v Jugoslaviji. Zadnja seja Saveza ruskega Sokolstva v Pragi je črtala vsa ruska sokolska društva v Jugoslaviji ter društva v Medonu, v Franciji, v Poznaju in v Brnu. Črtanje društva v Sofiji pa je bilo odloženo. Vodstvo saveza navaja kot vzrok črtanja teh društev, da niso izpolnjevala svojih dolžnosti v pogledu raznih statistik in plačevanja saveznih prispevkov.

Razvoj sokolske misli na zapadnem Češkem, ki je bilo stoletja ponemčeno, prav lepo napreduje. Med tem ko so se sokolska društva pred osvoboženjem v večjih mestih težko borila za svoj obstanek, vidimo, da se je po prevratu stanje izboljšalo in da imamo danes društva tudi v zelo ponemčenih krajih zapadne Češke. Med sokolskimi društvi v tem delu Češke so najmarljivejša društva Aš v bližini Heba, Kraslice na saški meji in najmlajše obsejno društvo Ostrova, ki je bilo ustanovljeno marca 1935. Vsa društva spadajo k Sokolski župi Plzen.

70letnica češkega Sokolstva v Ameriki. Prvo sokolsko društvo v Ameriki je bilo ustanovljeno leta 1875. v mestu St. Louisu. To društvo je bilo matica češkega Sokolstva v Ameriki. Svojo 70letnico je društvo proslavilo v St. Louisu s svečano akademijo. Glavni govornik starosta AČOS br. Prhal je pozval prisotne, da vztrajajo v sokolskem delu, ki bo edino ohranilo češkoslovaško ameriško mladino svojemu narodu.

Iz telovadnega sveta

Nova telovadna obleka belgijskih gimnazistov. Belgijski gimnazisti bodo imeli svoj 40. zlet v Bruslju od 17. do 25. julija t. l. Na ta zlet je povabljen tudi jugoslovansko Sokolstvo. Načelnstvo belgijskih gimnazistov je obvestilo glavno skupščino, da bodo telovadci na tem zletu nastopili v novih telovadnih oblekah, namesto dosedanjih belih triko-hlač se uvedejo modre (kakor jih imajo Sokoli) in bele majice. Članice in ženski naraščaj bo imel bele bluze, črne hlače, kratke bele nogavice in črne telovadne čevlje, naraščajniki bele sportne panama-srajce in kratke modre hlače, starejši člani pa temne dolge hlače in bele sportne srajce z dolgimi rokavi.

Belgijski gimnazistični savez je štel v letu 1934, 153 društev z 11.709 pripadniki. Po statistiki iz leta 1933. je padlo število pripadnikov za 240.

Vojška vzgoja v Uniji švicarskih gimnazistov. Splošno oboroževanje vseh švicarskih sedov, posebno Nemčije, skrbi tudi švicarske politične kroge, ter je odjeknilo tudi v vrstah švicarske telovadne zveze, ki je z dvema glasovoma proti sprejela predlog, da se uvede v telovadne vrste vojaška vzgoja, zlasti, da se poučuje streljanje.

Iz italijanske telovadne zveze. Dokaj lep uspeh, ki so ga dosegli italijanski telovadci na lanskim mednarodni tekni v Budimpešti, je dal pobudo za čim intenzivnejše priprave za berlinsko olimpijado leta 1936. Telovadci so že pričeli z vežbanjem. Vodi jih Brombal, dočim jih je vodil dosedaj več let M. Koriaš.

Rumunski telovadni list »Edukata Fizikata« je spremenil svojo obliko in način urejevanja. Uvedenih je nekoliko novih rubrik ter so vesti pisane tudi v francoskem in nemškem jeziku. Prvi letošnji zvezek prinaša uvodnik, ki se bavi z zgodovino telesne vzgoje v rumunski vojski.

Zlet avstrijskih katoliških turnarjev. Poleg nemško nacionalnih turnarjev obstajajo v Avstriji tudi katoliška telovadna društva, ki bodo od 10. do 14. julija priredila na Dunaju svoj zlet, za katerega se je prijavilo nad 10.000 udeležencev. Na zlet so bili povabljeni tudi češki Orli z Dunaja, ki pa se še niso odločili za sodelovanje.

Radio

Ljubljana: 12.00 Iz zvočnih filmov — 12.45 poročila, vreme — 13.00 čas, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14.00 vreme, spored, borza — 18.00 otroški kotiček — 18.25 Radijski orkester — 19.30 nacionalna ura — 20.00 Iz neobjavljenih del dr. Gojmira Kreka — 20.45 Ura eksotične glasbe, radijski orkester — 21.30 čas, vreme, poročila — 22.30 angleške plošče. — Beograd: 20.00 violinski koncert — Zagreb: 21.30 Vokalni koncert. — 22.15 koncert tamburaškega orkestra. — Berlin: 23.00 Koncert narodne glasbe. — Frankfurt: 19.00 Zabavni koncert. — Bratislava: 20.45 Orkestralni koncert. — Varšava: 20.10 Mozartove skladbe. — Paris Poste Parisien: 20.15 Orkestralni koncert. — Hamburg: 21.00 Serenadni večer. — Hilversum: 21.30 Simfonični orkester. — Dunaj: 22.40 Netopir, Straussova skrajšana opereta.

Preselili

smo se

na Marijin trg šte. 8

poleg tromostovja — graverski zavod

Sitar & Svetek

Ljubljana

Telefon št. 25-57

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«

Zavlačevanje trgovskih pogajanj z Italijo

Italijanska vlada je pred nekaj tedni zaprosila našo, da naj se odgode trgovska pogajanja, češ da je preveč zaposlena s sklepanjem trgovskih pogodb z drugimi državami. Obenem je obljubila, da bo podaljšala dosedanja trgovski režim napram Jugoslaviji do konca septembra. Naša vlada je na italijansko željo pristala in tako se pogajanja, ki bi se morala pričeti sredi prošlega meseca, zopet zavlekla tja v jesen.

To večno odlaganje pogajanj za sklenitev nove trgovske pogodbe z Italijo vpliva zelo neugodno na naš izvoz v Italijo. Padanje našega izvoza v Italijo so ugotovili tudi že na naših uradnih mestih. Tako beleži Zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri ministrstvu za trgovino in industrijo v zadnji številki svojega »Glasnika«, da je naš izvoz v Italijo v zadnjem tromesečju zopet znatneje padel.

Obeš Italijanske zunanje trgovine na sploh kaže padajočo tendenco. Uvoz v Italijo je po italijanskih uradnih podatkih padel v januarju t. l. za 3,4%, v februarju za 8,8%, v marcu za 1,2%. V aprilu je uvoz zaradi priprave za vojno z Abesinijo narastel za 1,6%. V letošnjem prvem tromesečju je narastel uvoz v Italijo iz Nemčije, ki je stopila na mesto Zedinjenih držav, nekoliko pa se je povečal tudi uvoz iz Argentine, Češkoslovaške, Poljske, Anglije in Avstrije. Padel pa je uvoz iz USA, britanske Indije, Rusije, Jugoslavije, Madžarske in Turčije.

Po sklenitvi pogodb z drugimi državami vplivajo italijanski ukrepi za zaščito domačega gospodarstva in valute samo posredno. Vplivali so ugodno, ker niso bili usmerjeni samo enostavno na zmanjšanje uvoza, temveč so bili izdani v skladu z dejanskimi potrebami izmene dobrin. Trgovski dogovori, ki imajo za cilj izenačenje blagovnega prometa, vodijo teoretično k znižanju uvoza in izvoza. Težko je namreč doseči od posameznih držav, da bi povečale svoj uvoz iz Italije, če Italija istočasno ne poveča tudi svojega uvoza iz njih. Samo s povečanjem izvoza v Italijo bi se moglo doseči povečani izvoz iz Italije. Z ozirom na razlike med višjimi italijanskimi cenami in onimi na svetovnem trgu pa bi celo v tem slučaju nastale velike težkoče.

Več izgleda na uspeh imata premijski sistem in sistem privatnih kompenzacij. Toda tudi ta dva sistema imata svoje slabe strani. Posebno način zasebne kompenzacije se prav lahko zlorabi v spekulativne svrhe. Da se to

onemogoči, je treba nadzorovati trg in Zavod za zunanjo trgovino je pooblastil sindikalno kreditno organizacijo, da nadzoruje vse kompenzacije, ki se vrše s posredovanjem njenih organov.

Da bi Italija mogla podpirati svoj izvoz, je uvedla, kakor smo že poročali v našem listu, 3%no licenčno takso na uvoz vsega blaga, ki je vezano na uvozna dovoljenja, praktično torej na uvoz vsega blaga. Ker je vrednost italijanskega uvoza znašala lansko leto 7667 milijonov lir, bo dobila Italija s to takso nad 200 milijonov lir letno za podporo svojega izvoza. Toda nedvomno bo ta taksa podražila vse uvoženo blago.

V zvezi s trgovskimi pogajanj med Jugoslavijo in Italijo, ki se bodo pričela najbrže 10. septembra, pravi milanski list za gospodarstvo in trgovino »Ital-Jug« o jugoslovansko-italijanskih odnosih tole:

Po dosedanjem sporazumu je Italija plačala 15% vrednosti iz Jugoslavije uvoženega blaga Narodni banki Jugoslavije v svobodnih devizah, ostalih 85% pa potom klirringa. Saldó klirringa med Jugoslavijo in Italijo znaša povprečno 53 milijonov dinarjev v korist Jugoslavije. Vendar pa plačevanje 15% v svobodnih devizah ne more zadovoljiti Jugoslavije, ker ima Italija kljub veliki pasivi v trgovinski bilanci zelo znatno aktivo v plačilni bilanci z Jugoslavijo. Zaradi tega bi uravnoteženje trgovske bilance ne koristilo obema strankama, v kolikor bi se deficit iz trgovinske bilance kril s presežkom iz plačilne bilance, ki izkazuje po jugoslovanskih statistikah nekoliko sto milijonov dinarjev v korist Italije.

Za jugoslovansko zunanjo trgovino je Italija že več let največje važnosti, ker je največji uvoznik jugoslovanskih proizvodov. Tekom zadnjih let se je povzpela tudi na prvo mesto v jugoslovanskem uvozu, kar pomeni, da se v Jugoslaviji visoko cenijo dobre trgovske zveze z Italijo. Ali potrebno je, da pokaže Italija pri trgovskih pogajanjih razumenjvanje ne samo za trgovsko, temveč tudi za plačilno bilanco, ki je stalno za Jugoslavijo nezadovoljiva.

H koncu javlja isti list, da je vrhovni komisar v Eritreji znižal dajatve na uvoz živine in to za vole od 500 na 100 lir, za krave pa od 300 na 10 lir po kosu. List poudarja, da bo ta ukrep omogočil izvoz jugoslovanske živine v Eritrejo.

Položaj naše žitne trgovine

Iz tajniškega poročila Udruž. žit. trgovcev in izvoznikov, ki je bilo prečitano 23. t. m. na letni skupščini v Novem Sadu, posnemamo tele, tudi za širše naše kroge zanimive podatke:

Položaj svetovnega gospodarstva se v preteklem letu ni bistveno izpremenil. V nekaterih industrijskih državah gre morda nekoliko boljše, toda stanje zemljedeljske proizvodnje je še vedno zelo kritično.

Katastrofalni padec cen agrarnih produktov je primoral vse države, da skušajo s strokovnimi ukrepi ublažiti splošno zemljedeljsko krizo. Tudi leto 1934. je poteklo v znamenju teh ukrepov, dasi njihov uspeh ni niti zdaleka izpolnil pričakovanj. Izkazalo se je ponovno, da država v stvarih narodnega gospodarstva ni vsega mogoča in da ne more nadomestiti privatne inicijative. Poleg tega ne smemo prezreti dejstva, da mnogi ukrepi niso bili plod zrelega gospodarskega preudarka, temveč večkrat izjavni samo po psihološki potrebi, da se pomirijo nezadovoljne mase, ki pričakujejo skoro vedno rešitev od energične in hitre akcije državnih oblasti. Kakor ponavadi v takih težkih položajih so se tudi sedaj številni fantastični načrti, ki bi hoteli na čudodelen način z enim mahom ozdraviti vse bolečine vsega gospodarskega organizma. Zaradi tega se je pri reševanju posameznih vprašanj čestokrat prešlo iz strokovno-gospodarskega področja na politično polje.

Napori, da bi se našel izhod iz teške situacije, ki je nastala zaradi nesporazuma med agrarnimi proizvajalnimi in konzumentskimi državami, so tudi preteklo leto ostali brez uspeha. Kriv temu je pretrani gospodarski nacionalizem in vedno bolj povdarjena težnja posameznih držav za gospodarsko avtarkijo. Vsaka država skuša reševati svoj agrarni problem sama in tako se razsulo in anarhija v svetovnem gospodarstvu vedno večja. V pretežno konzumentskih industrijskih državah se je moglo cene agrarnih proizvodov z visokimi uvoznimi carinami in kontingentiranjem še nekoliko povečati, toda kar se je pridobilo s tem na eni strani, se je izgubilo na drugi strani, ker agrarne države zaradi zmanjšanja kupne moči niso mogle kupovati vedno dražjih industrijskih proizvodov. Tako je agrarna kriza samo povečala krizo industrijske proizvodnje in nezaposlenost v industrijskih državah.

Žitnih trgovcev je pri nas čimdalje manj. Izginjajo kot žrtve splošnih neugodnih razmer. Da se pod sedanjimi težkimi pogoji in kljub vsem izgubam naša žitna trgovina še drži, je znak njene velike življenjske sile in sposobnosti prilagodevanja. Opravičeno je torej upanje, da bo mogla z normalizacijo razmer zopet vršiti redno funkcijo na korist vsega našega narodnega gospodarstva.

Vprašanje kmetskih menic

Zaščita kmetskih dolžnikov se je do sedaj opravičevala z naglim in nesorazmernim padcem cen agrarnih proizvodov. Zaradi tega padea je bil v resnici največje zadet naš kmet, kar je povzročilo veliko zmešnjavo v odnosih med dolžniki in upniki. Glavni priroč vseh dosedanjih zaščitnih ukrepov je bil ta, da se morajo dolgovci plačevati, da pa naj se plačevanje po možnosti olajša.

Sedaj pa pogledimo formalno stran. Z zakonom z dne 4. avgusta 1934 se je naročilo kmečkim dolžnikom, da tožene ali neplačane menice zamenjajo v roku 30 dni z novimi menicami.

Po pravilniku z dne 5. novembra 1934 naj bi dolžnik izročil zaščito, ako v roku 60 dni od redno vročene za plačevanja opomina ne izvrši zamenjave zapadlih menic. Po odredbi z dne 2. februarja 1935 so oni dolžniki, ki so zaščito zaradi neizmenjanih menic izgubili, bili ponovno zaščiteni, če zamenjajo zapadle menice do 15. marca 1935.

Po zadnji zakoniti odločbi z dne 16. junija

1935 pa se je rok za zamenjavo kmečkih menic podaljšal do 1. septembra 1935.

Ta zadnja odločba se je motivirala s tem, da kmečki dolžniki zaradi denarne krize in zaradi oddaljenosti vasi od mesta niso bili v stanju pravočasno zamenjati svoje menice. Da bi ne prišli ob zaščito in da ne bi morali plačati vsega svojega dolga naenkrat, se jim je rok ponovno podaljšal.

H gornjemu dejanskemu položaju navaja dr. R. P. v »Jugoslovanskem Lloyd« sledeče zaključke:

Zamenjavanje toženih menic z novimi ni vprašanje plačilne sposobnosti, temveč samo formalno. V kolikor bolj je dolžnik materialno zaščiten, toliko lažje se od njega zahteva točnost in formalnem smislu.

Dolžnik, ki kljub priporočenemu dopisu s povratnim receptom ni izmenjal menice v danem roku 60 dni, pa niti v podaljšanem roku, je brezvesten in lahkomišeln dolžnik, kateremu bi se nadaljna zaščita ne smela več dovoliti,

ako so zakoni za vsakega obvezne pravne norme.

Splošno znano je dejstvo, da so denarni zavodi alimentirali gospodarstvo samo v manjšem delu iz svojih lastnih sredstev. V pretežni večini pa so denarnim zavodom služila za kreditiranje gospodarstva tuja sredstva, ki so jih dobili iz hranilnih vlog in reeskontiranja svojega meničnega materiala pri drugih zavodih predvsem pri Narodni banki.

Denarni zavodi morejo samo tako dolgo obnavljati reeskontirane menice, dokler njihovi dolžniki izmenjavajo dosepele menice z novimi. Brez meničnega materiala, s katerimi bi denarni zavodi lahko krili svoje obveze, so isti prisiljeni reeskontirane kmečke menice izplačati v gotovini. Take obremenitve pa pri današnjih kreditnih razmerah denarni zavodi ne morejo prenesti.

Kot že zgoraj povedano, se navaja kot prvi razlog za podaljšanje roka za te najnemarnejše dolžnike denarna kriza. Le ta pa nima prav nobene zveze z možnostjo izmenjavanja menic, ker je trošek za menične blankete tako majhen, da sploh ne pride v poštev.

Tudi drugi razlog — oddaljenost vasi od mesta — ne drži. Naš kmet si izposoja denar navadno pri najbližjem denarnem zavodu in

ta ni daleč. In če ni ta oddaljenost prišla v poštev takrat, ko se je kmet zadolžil, ne sme priti v poštev niti sedaj, ko mu je treba izpolniti samo formalno obveznost izmenjave menice. Poleg tega so pa povsod trafike, v katerih dobi potrebne menične blankete in na razpolago mu je tudi povsod pošta, po kateri lahko pošlje novo menico denarnemu zavodu.

Dosedanje izpremembe zakonitih določil o zaščiti zemljelcev so godile večinoma ravno najbolj nemarnim dolžnikom in koristile so največ onim, ki se za svoje dolgeve sploh niso brigali.

Tak postopek onemogoča in jemlje upniku vsako sankcijo proti nemarnim dolžnikom na škodo denarnih zavodov in njihovih vlagateljev. S tem se uničuje morala dolžnikov in izpodkopava zaupanje v pravno gotovost, brez katere je izključeno samo misliti na ureditev gospodarskih odnosov.

Zdravi gospodarski instinkt našega naroda ne more dovoliti, da se zaradi majhnega števila najnemarnejših dolžnikov, ki ne zaslužijo prav nobene zaščite več, spravi v nevarnost vprašanje celokupne naše zemljedeljske zaščite. Zaradi tega je treba prestat s podaljševanjem rokov v korist onih, ki kljub pozivom nočejo in nočejo zamenjati svojih starih, zapadlih in vtoženih menic z novimi.

Gospodarske vesti

— Nemške državne finance. V državnih finančnih Nemčije je v letu 1934—35 znašal deficit 354 milijonov mark. Res je, da so državni prejemniki narasli, toda na drugi strani so se povečali tudi državni izdatki. Od leta 1930. dalje znaša državni deficit skupaj 2,464 mil. mark. Državni dohodki so znašali leta 1933.—1934. 6,028 mil. mark, v letu 1934.—1935. pa so narasli na 7,806 mil. mark. Sporedno so narasli izdatki od 6,270 mil. mark, v letu 1933.—1934. na 8,221 mil. mark.

— 94 milijard Din tesaviranega denarja. Po nemškem opazovanju gibanja zlata v zadnjih mesecih, ko so bile nekatere državne banke primorane izdajati zlato, je izdala Francija in Švica zasebnikom za 1,5 mil. mark (27 milijard dinarjev). Računa se, da je pri zasebnikih v zapadni Evropi danes tesaviranega zlata za 5,2 mil. mark, kar znaša 94 milijard dinarjev.

— Odlikovanje našega tobaka v Bruslju. V vrsti ukrepov, ki jih je izdala monopolska uprava pri svoji sekciji, da čim bolj popularizira naš tobak v tujih državah, je razstavila na mednarodni svetovni razstavi v Bruslju svoje izdelke, namenjene po večini izvozu. Glede na odlično kakovost našega tobaka in na njegovo pakiranje za izvoz je razsodišče soglasno podelilo našemu monoplu največjo nagrado, to je Grand Prix. Odlikovanje našega tobaka na bruseljski razstavi bo vsekakor imelo za posledico povečanje povpraševanja po naših tobačnih izdelkih, ki postopno osvajajo tržišča evropskih in prekomorskih držav. Tako bo v naši izvozni bilanci zavzel tobak postopno tisto mesto, ki mu gre.

— Povečanje produkcije konoplje in domačega bombaža. Poljedelsko ministrstvo je izdalo obvezne ukrepe v svrhu povečanja pridelovanja konoplje, lanu in bombaža. Kulturi teh industrijskih rastlin se bo v bodoče posvečala večja požnja nego doslej in storilo se bo vse, da bo producent primerno nagradjen za svoj trud. Posameznikom in zadrugam, ki se bavijo s temi kulturami, se bo poleg semena nudila tudi gnojna pomoč. Istočasno pa se bo večjo pozornost posvetilo tudi pridelovanju riža, ki je zadnje čase na našem jugu znatno napredovalo. Vsi ti ukrepi naj čimbolj zmanjšajo uvoz in pomagajo domačim zemljelcem, da kar najuspešneje razvijejo svoje delovanje.

— Prva seja gospodarsko-finančnega komiteja nove vlade. Prva seja gospodarsko-finančnega komiteja nove vlade, ki ga sestavljajo finančni minister Letica, prometni min. dr. Spaho, trgovski min. dr. Vrbanič, poljedelski minister Stanković, min. za šume in rude Stefanović in min. pravde dr. Auer, je imel 26. t. m. svojo prvo sejo. Na tej seji so predvsem ugotovili, katera gospodarska vprašanja so najbolj pereča. Seji je prisostvoval tudi ravnatelj Priseda Edo Marković, ki je referiral o ceni pšenice. Sklenjeno je bilo, da naj se to vprašanje še prouči in da naj Marković poda podrobnejše podatke. V vprašanju opija se je sklenilo, da ostane pri stari ceni 20 Din. Poljedelski minister je po seji izjavil novinarjem, da bo tako kot poljedelski minister kakor tudi poslanec Vojvodine posvečal vprašanju cene vseh poljedelskih produktov največjo pozornost in storil vse, da postane poljedelstvo zopet rentabilno.

Gospodiniski nasveti

Mravlje v stanovanju so velika neprijetnost za gospodinj. Preženeš jih z bezgovimi listi, ki jih polagaš suhe ali sveže na prostor, kamor mravlje najbolj zahajajo. Tudi jih preženeš na ta način, da luknjice, iz katerih prihajajo mravlje, pokadiš z žveplom, ali pa vtakni vanje malo terpentinovih smole.

Čiščenje ščetk. Ščetke za obloko ali lase najboljše očistiš, ako jih namočiš v hladni sodin lug tako globoko, da se skrijejo ščetine. V lugu jih pusti 1 do 2 uri, nato pa dobro iztrkaj tekočino iz njih. Ko jih potem še temeljito posušiš, bodo kakor nove.

Nože in vilice prav lepo očistiš z zdrobljenim apnom. Zmoči navaden plutovinast zamašek in z apnom potresi pripor dobro odrgni. Nato ga izplakni v čisti vodi in dobro zbrisi.

Opekline. Takoj ko si se opekla, nateri boleče mesto z oljem ali maslom, nato pa potresi rano s fino zdrobljeno soljo. Čutila boš, kako hitro bodo pojenjale bolečine. Mesto, kjer si se opekla, niti ne bo postalo rdeče in tudi mehurčki bodo izostali. Po nekaj minutah rano že lahko odkriješ.

Borzna poročila

DEVIZE

Ljubljana, 1. julija. S primo Nar. banke. Amsterdam 296458 — 297918, Berlin 175205 — 176593, Bruselj 73418 — 73924, Curih 142422 — 143129, London 21301 — 21596, Newyork 430288 — 433920, Pariz 28792 — 28936, Praga 18190 — 1831, Trst 35949 — 36257.

Curih, 1. julija. Beograd 71 —, Pariz 202175, London 150625, Newyork 30475, Bruselj 5155, Milan 2530, Madrid 4190, Amsterdam 208125, Berlin 12320, Dunaj 5770, Stockholm 7765, Oslo 7570, Kopenhagen 6725, Praga 12765, Varšava 5780, Atene 290, Carigrad 248, Bukarešta 305, Helsingfors 6645, Buenos-Aires 08025.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana, 1. julija. Inv. pos. 1921 81 — 82, 7% Bler 76 — 77, 8% Bler 65 — 66, Obv. drž. hip. banke 1927 72 — 73, Agr. obv. 1921 46 — 47, beglučke obv. 62 — 63, Obv. stab. pos. 1931 80 — 82.

Zagreb, 1. julija. 7% inv. pos. 82 — 84, Vojna škoda kasa 374 — 378 — 375, julij 375 — 378, avg. 375 — 378 — 375 — 376, sept. 375 — 378, 4% agr. obv. 47 b, 7% Bler 6675 — 67, 8% Bler 7625 — 7650 — 76 — 7650, 6% begl. obv. 6450 — 65, Agr. priv. banka 231 — 236, Dunaj—Zagreb 87250 — 88250 — 87750, Dunaj — Beograd 881 — 871, Grčija — Zagreb 3750 b, Grčija — Beograd 3721 — 3651, Priv. klir. London—Zagreb 23203 — 23363 — 232, London—Beograd 23355 — 23195, Priv. klir. Madrid—Zagreb 610 b, Madrid—Beograd 625 ponudba, Trboveljska 100 — 110, Sečer Osijek 135 — 155, 7% stab. pos. v Parizu 84 b.

BLAGO

Ljubljana, 1. julija. Koruza: franko vagon bačka postaja 79 — 81, franko vagon banatska postaja 77 — 79, činkvanti, franko vagon bačka postaja 110 — 112. — Oves: franko vagon slavonska postaja 108 — 110. — Pšenica: franko vagon bačka postaja 127 — 128, franko vagon banatska postaja 126 — 127. — Moka: pšenična Og, banatska postaja 225 — 235, pšenična Og, bačka postaja 220 — 230, pšenična 2, bačka postaja 200 — 210, pšenična 5, bačka postaja 180 — 190. — Otrobi: pšenični, debeli, franko vagon bačka postaja 100 — 105.

Novi Sad, 1. julija. Pšenica: bačka, potiska 116 — 120, slavonska 114 — 116, sremska 114 — 116, gornje banaška 112 — 116, bačka 113 — 116. — Oves: bački in sremski 95 — 97, slavonski 98 — 100. — Rž in ječmen: ne notirata. Koruza: ne notira. — Moka: bačka in sremska og in ogg 18750 — 20750, št. 2 16750 — 18750, št. 5 14750 — 16750, št. 6 12750 — 14750, št. 7 10750 — 11750, št. 8 85 — 90. — Fižol: ne notira. — Otrobi: neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena, promet srednji.

Chicago, 1. julija. Pšenica: julij 8450, sept. 85625, december 8750. — Koruza: julij 8150, september 7625, december 67. — Oves: julij 36125. — Rž: julij 4850, september 4825.

Budimpešta, 1. julija. Tendence stalna, promet omejen. Koruza: julij 1126 — 1125 — 1133 — 1133 — 1135, avgust 1112 — 1115 — 1117, maj 1936 1030 — 1042 — 1050.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petitna vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znamkah. — Mali oglasi se plačljivi takoj pri naročilu.

Jablus

Tvarina, iz katere lahko napravite izbornen jabolčni ali hrušovec, ne da rabite naravne pijače ali vina. Prepričajte se! — Glavno zastopstvo: Frane Renier, Podčetrtak.

MAJHNO POSESTVO v ljubljanski okolici (gorenjska stran) je zaradi odselitve zelo ugodno naprodaj. Posedstvo ima najlepšo lego ob vodi. Je gospodsko urejeno in je zlasti primerno za letovišče. Ponudbe pod »Mirni dom« na upravo »Glasa Naroda«.

MOTORNİ ČOLN SE PRODA za 10 oseb. Poizve se Cerkvena ulica št. 21/I, vrata 12.

Naročajte »Glas naroda«

Lepota naših marmorjev

Fragmenti z razstave DIO na liceju

Kunovarjeva razstava marmorjev je pravo odkritje za strokovnjake in laika, saj so le najredkejši vedeli, da imamo v naši domovini toliko krasnih in za vse namene uporabnih marmorjev in granitov. Velike polirane plošče domačih kamnov nam bodo dokazale, da nam ni treba prav ničesar več iskati v tujini, ker je slovenska zemlja, posebno pa še ostala Jugoslavija tako bogata najdragocenejšega kiparskega in kamnoseškega materiala, da ne pridemo tudi pri največjih nalogah v zadrego. Pozabili smo že, da so stari Grki in Rimljani in tudi renesančni in baročni italijanski kiparji in umetniki dobivali marmore z naših tal, a Dalmacija jih je ves čas izvažala celo v Anglijo in Ameriko.

Na razstavi vidimo popolnoma beli, nežno rumenkasto nadahnjeni in sivkasto okajeni pohorski marmor iz Zreča. Ima velike kristale in silno dolgo traja, kar dokazujejo stari reliefi na cerkvi v Framu. Koroški marmor z Osojskega jezera je tudi bel, a malo modrikast ter mrzel v primeri s toplim tonom pohorskega. Iz koroškega marmora, ki je najtrajnejši, velikoznat in ima mnogo železa, je tudi dr. Zerjavov spomenik pri Sv. Križu. Najtoplejši ton ima rumenkasto beli dalmatinski marmor iz Segeta, ki je iz njega izklesana splošno občudovana Madona, izvrstno delo kiparja Borisa Kalina na Strekljevi grobnici pri Sv. Križu. Bolj sivkaste ali rumenkaste barve je pa kamen z Brača in Hvara, kjer so ogromni starodavni kamnolomi. Iz takega kamna je tudi spomenik Ilirije v Ljubljani. Z nežnimi in močno se odražajočimi temnimi školjkami je sivkasti in rumenkasto nadahnjeni marmor iz Repića pri Splitu, posebno znamenita je pa prekrasna »kraška rožica«, ki je z njim obložena kavarna na nebotičniku. Ta rjavkastosivi marmor z enakomernimi temnimi školjkami je posebno trpežen, za spomenike in stavbe je pa posebno primeren navadni sivi kraški marmor iz Lokve pri Sežani.

Pravo presenečenje je po naši dolenski marmorji, ki so v resnici po barvi tako fini, da presegajo najznamenitejše tuje kamne. Novomeški okrogloškoljkasti marmor je zelenkasto-

siv z belimi in nežnorožnimi okroglimi školjkami, da ga pač lahko z vso upravičenostjo in tudi ponosom nazovemo »slovenska rožica«. Zelo je porabljen v poslopih in tudi zunaj, vidimo ga pa kot oblogo pod okni najvišjega nadstropja kavarne na nebotičniku. Posebno aparten je marmor iz Gradaca. Je temnejše rjavosiv, a enakomerna barva se preliva v svetlejšo odtenke, kakor na žamet. Novomeški podolga-sto školjkasti marmor je iste barve, a navadno brez rožnih odtenkov školjk. Prav efektan je tudi novomeški belo naškrobljeni marmor, ki je temnejše rjavosiv in preprežen z nežno pajčevino. Slaven je pa kraški »črni bisernik la parla nera«, ki so ga stari umetniki imenovali po »rjavkasto nadahnjenu sija črnih biserov. Ima svetlejšo in črne školjkaste okrogle maroge, kakor vidimo v pasaji nebotičnika. Še temnejše siv je črni podpeški marmor z malimi črnimi školjkami, kakor bi bilo vanj nadrobno ogle. Iz tega kamna je spomenik kralja Petra Osvoboditelja pred magistratom. Enakomerno razdeljene velike bele školjke ima črnobelo lisasti podpeški marmor, ki ga poznamo iz vestibula Nebotičnika. Posebno je dekorativen in živahen zaradi močnega kontrasta med popolnoma belimi školjkami in črno podlagjo. Zanimivo črn je pa prekrasni marmor z Lesnega brda. Vidimo ga na portalu Samčeve trgovine na Mestnem trgu, še lepši je pa z redkimi, popolnoma belimi pikami in ostro se odražajočimi snežno belimi črtami. Gotovo je najelegantnejši naš marmor, kar nam dokazujejo stebri v ZTOI. Nenavaden vtis napravi ledeno sivi glinški in podutiski marmor z belimi, topečimi se lisami in rumenkastordečimi žilami. V resnici je podoben ledu! Velike svetle in temne sive maroge ima rdeče pisani ihanski marmor, ki ima vmesne prostore izpolnjene z rumenimi in rdečimi živahnimi žilastimi lisami. Siv je tako imenovani modri koroški marmor iz beljaške okolice, ki smo ga doslej najbolj uporabljali za grobnice. Na Velasquezovo sivo rožno barvno harmonijo pa spominja rožni sivi podpeški marmor z belimi, nežno, a izrazito rožnimi in redkimi črnimi lisami na sivi podlagi. Ta kamen je prava dragocenost! Rdeči marmor z Lesnega brda je temen ali svetel z belimi lisami, večkrat ima pa tudi modre tone in so mu podobni rdeče-belo-modri školjeloški in hotaveljski marmor ter jeseniška brekeja. Na politiran žlahten les pa mislimo, ko vidimo rjavi kraški oniks, ki je pisan kakor politirana orehovina, barvo ima pa mahagonijevo.

Tudi za granit nismo v zadregi, saj imamo ogromne kamnolome na Pohorju. Ta je črnobelo nadrobjen, kakor bi zmešali sol in poper. Tamni švedski granit nam nadomešča bosanski granit iz Jablanice, ki je nekako na sredi med pohorskim in popolnoma črnim marmorjem.

Pravo bogastvo lepih kamnov imamo torej, zato jih pa moramo tudi uveljaviti, da ne bomo več uvažali tujih. ZTOI naj izdejstvuje višjo carino na tuje kamne, obenem pa naj se na domače kamne odpravi 10% luksuzni davek. Glavna je seveda propaganda za domače marmore, ki jo je v najlepši obliki napravila tvrdka Fran Kunovar na obrtniški razstavi.

Poletna akrobatika na obali

Položaj angleške žene v zadnjih 25 letih

V maju so praznovali Angleži petindvajsetletnico kraljevanja kralja Jurija V. in ob tej priliki so pregledali razvoj svoje države v raznih področjih. Zanimiva je velika sprememba v položaju žene, ki se je izvršila v tem času. Ker so bile Angležkinje nekako prvoboriteljice za žensko vprašanje, tudi za nas ni brez pomena, da se ozremo malo nazaj na teh 25 let.

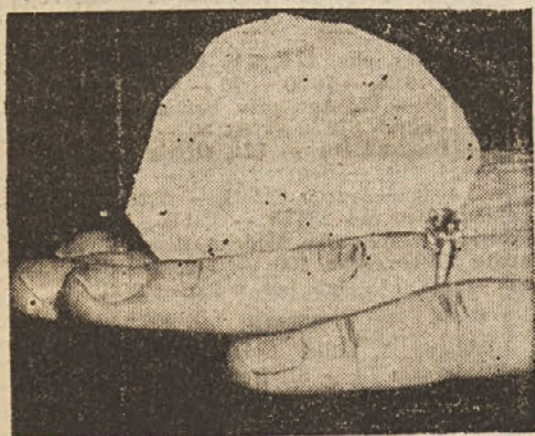
V Angliji so nastopile prvič borbene sufražetke za žensko volilno pravico — žene, ki se niso ustrašile nobenega zasmehovanja, niti kazni in ječe, da bi dosegle zase in za hčere enakopravnost z možem v poklicu in vsem javnem življenju.

Do 1910. leta angleška žena ni smela biti varuhinja lastnega otroka, se smela ločiti od moža zaradi njegove nezvestobe, čeprav je njena nezvestoba bila zanj zadosten razlog za ločitev; torej možu prav na svojem področju, v rodbini — ni bila enakopravna. V javnem življenju ni smela opravljati poklica sodnice ali odvetnice, na vseučiliščih je smela sicer polagati izpite, a ni dobila primernih naslovov; sploh so ji študij čimbolj otežkočali. Mezda delavke je bila manj ko 10 šilingov tedensko (zdaj je to približno 120 Din). Ker so smatrali na njen edini poklic gospodinjstvo, je bila kot delavka navadno nekalificirana in zato zelo slabo plačana.

Posledica tega je bila pogosta prostitucija. Organiziranje teh razkropljenih in nevednih žen je bilo sila težavno; neglede tudi na predsodke njihovih moških sodelavcev. Političnih pravic niso imele.

Za odpravo vseh teh neenakosti so se borile sufražetke, ki so zahtevale predvsem volilno pravico. To gibanje je bilo močno in živahno. Med vojno je prenehalo. Po vojna doba je prinesla izpolnitev njihovih zahtev — a izgovorom, da dobe politične pravice kot nagrado za svoje usluge državi med vojno. Vendar bi jim pač ničesar ne podarili, ako bi same prej ne zahtevale odločno svojih pravic. Februarja leta 1918 je 6.000.000 žen dobilo volilno pravico, a volilna pravica za žene je bila uvedena šele 1928. Zakon iz 1. 1919. določa, da ne sme biti niti spol niti stan (poroka) ženi ovira pri izvrševanju poklica ali funkcije. 1928. leta je postal možev zakonodajni ločitven razlog za ženo. Leta 1925. je dobila žena iste pravice nasproti otrokom, kakor jih je imel oče. Le ekonomsko se njen položaj ni zadovoljivo izboljšal. Sicer so mezde res precej narasle, in vsaj teoretično nihče ne brani ženi poklicnega dela. Ali še vedno princip »za enako delo, enako plačilo« ni priznan, in vprav državna uprava daje slab vzgled. Poročeni ženi se pogosto odrekajo pravica do zaslužka.

Najvažnejše sredstvo za varstvo ženinih pravic je in mora biti izvrševanje političnih pravic. Saj se ne da več trditi, da bi žena ne imela vpliva na javno življenje. Njeno sodelovanje v vseh javnih ustanovah je postalo samo po sebi umevno. Njen ugled je zrastel, razmerje med moškimi in ženami, posebno mlajšimi je odkrito in priprosto, tovariško, toda žene morajo čuvati in razširiti svoje pravice z zavestnim delom, da jih bodo mogle vsaj neokrnjene izročiti dalje svojim potomkam.

Milijonska vrednost na treh prstih

To je največji nebrušeni diamant na svetu, last ameriškega prirodoslovnega muzeja. Diamant 726 karat in predstavlja vrednost 750.000 dolarjev.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

»No, moram vam priznati,« je grdo pripomnil Letz, »da nisem tega mnenja. Kaj pa je nam, Nemcem, do tega? Ali morda mislite, da niso bili tudi na drugi strani posamezniki, ki so prav tako delali?«

»Gotovo so delali, je pritrdil gospod Astenburg. »Toda ker so vojno dobili, imajo takorekoč pravico. Njim bi to niti zdaleka ne škodovalo tako, kakor nam.«

»Če naj govorim resnico,« je odgovoril Letz, »vam ne morem dati prav. Če bi morali vsako svinjarijo skrivati samo zato, ker bi zaradi tega nastala tudi dostojanstvenim ljudem v narodu kaka škoda, bi se plevel kmalu tako razrasel, da bi dostojne ljudi zadušil.«

Gospod Astenburg si je zvedavo ogledal Letza. Niti malo ni veroval v njegovo moralo, ampak spomnil se je, da mu je o njem rekel sin — tale človek bi rad prišel v češko armado, armada pa ga noče priviti na prsi. Ali si ni morda v glavo vtepel, da mora zablesteti po domoljubnem činu in jim, ova-diviš sovražnika njihovega naroda, dokazati, da bi morali biti z njim bolj usmiljeni? Potem bi seveda pretila Bernardu velika in neposredna nevarnost, zakaj, čeprav je prej rekel, da ne verjame, da bi Bernarda zaradi tega preganjali, se je v resnici bal, da bi ga gotovo preganjali, in sicer kruto. Če bi bilo to na drugi strani meje, bi Nemci niti malo ne pomišljali, kaj jim je storiti z morilcem treh svojih ljudi. Boječ se za Bernardovo varnost, se je vznemiril. »Gospod major,« je rekel brez omahovanja, »go-

62

voriva odkrite kakor moža. Ali vam je do tega, da bi bili sprejeti v armado?«

»Zakaj me to vprašujete?« je naglo vprašal Letz. »Mislite, da je kaka zveza s tem, da sem nekoč vložil prošnjo, in tem, s čimer sem zdaj prišel k vam?«

»Odkrito rečeno — mislim si to,« je odgovoril gospod Astenburg. »Ali pa vsaj ne izključujem tega. Bog obvari, da bi vas hotel kritizirati — toda ko vidim, kako se je moj apel na vaše domoljubje od vas odbil kakor grah od stene, si moram vendar misliti, ali morda ne menite, da bi izboljšali usodo svoje prošnje, ako bi jim predložili skalp mojega sina.«

»To ste si torej mislili? Glejmo, glejmo. In kaj dalje?« je zakrkal Letz.

»Kaj dalje — to je vendar jasno,« je odgovoril gospod Astenburg. »V tem primeru bi gledal na to kot na trgovsko zadevo in ponudil bi vam za vaše molčanje več, kot bi vi dobili od njih za svoje govorjenje.«

Letz je tiho poslušal. Če bi se nekaj časa molčal, bi šel ta človek k mizici in bi mu dal denar. Bržčas precej denarja. In dajal bi mu, kadarkoli bi se pojavil pred njim. Morda bi mu odmeril vedno apanažo. Kako bi ta denar potreboval prav zdaj! Lahko bi se iztrgal iz krempljev tega mrzlega advokata! Toda tudi ko mu je bilo najhuje, ni mislil na to, da bi od teh ljudi kaj vzel za molčanje. To bi se mladi Astenburg izkopal preveč poceni.

»Poglejte,« je rekel prezirljivo, »prihraniva si nadaljni razgovor. Nočem denarja.«

Gospod Astenburg ga je pogledal z globokim nezaupanjem. Reven človek, ki nima v kaj vgrizniti, mora hoteli denar. Če ga ne bi hotel, bi bilo zoper vso vero. Če bi bil to kak Ind ali podobno... Toda odpuščen avstrijski častnik! Če tole pravi, mora imeti to samo en smisel — da ga bo zahteval neverjetno mnogo. Uvodno k licitaciji. Vzdihnil je ter

si rekel, da mu denar dá. Očetje zmerom plačujejo za sinove. Neumno je to, ampak prastara tradicija. »Nočete denarja,« je rekel. »Kaj torej prav za prav hočete? Menda ne nastopati v vlogi prebujajoče vesti?«

»Slednjič pametna beseda,« je vzkliknil Letz. »Mnogo dela vam je dalo, preden ste me razumeli. Prišel sem, ker nisem mogel strpeti misli, da bi ostala ta stvar brez konca. Kakor raketa za pet kron, izstreljena v zrak. Vaš sin je izvršil živinsko dejanje in za to se mora pokoriti!«

Gospod Astenburg ga je debelo pogledal. Na tak preobrat ni bil pripravljen. To je bilo nekaj, česar skoraj ni mogel pojmiti. Bilo je tako absurdno — z ozirom na okoliščnosti — da po njegovem nazoru človek z zdravno pametjo nečesa takega ni zmožen. Prodati se, dati se kupiti na ta ali oni način, hrmeti, delati težave — vse to bi razumel. Ampak imeti skrivnost, v nekem pogledu dragoceno, ter je ne hoteti prodati in govoriti o vesti, to bi mogel po njegovem globokem, s temeljitim poznanjem ljudi pridobljenem prepričanju samo nenormalen človek, če bi bil v takem položaju, kakor tale Letz. Če bi bil Čeh, bi človek razumel. Toda nemški častnik, ki ima sam bogve kaj na vesti... Toda kaj z Letzem, če ni normalen? Da bi spoznal, kaj ta človek prav za prav misli, je bleknil na slepo srečo: »Kaj naj bi po vašem mnenju jaz — ali pa moj sin — storil, da bi bili vi z nama zadovoljni?«

»To je nepotrebno vprašanje,« je puhnil Letz. »Vaš sin ne bi smel čakati, da izda to kdo drug, temveč bi se moral sam ovaditi.«

»Ali naj bi se ovadil češkim sodnikom.«

Letz je zamahnil z roko: »Češkim ali tatarskim, na to je zdaj prepozno misliti. Mora se ovaditi tem, ki so pri roki.«

»To so seveda češki sodniki,« je rekel suho gospod Astenburg.